

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

«ΚΑΟ και Περιφερειακή Οικονομία: Κοινωνικο-οικονομικός
Αντίκτυπος και Προκλήσεις στην Περίπτωση του Συνεταιρισμού
'ΖΑΓΟΡΙΝ' στη Ζαγορά Πηλίου»

Χριστίνα Καρανάσιου

Επιβλέπων καθηγητής; Δρ. Θεόδωρος Κατερινάκης

Βόλος, Ιανουάριος 2023

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του/της φοιτητή/φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«ΚΑΟ και Περιφερειακή Οικονομία: Κοινωνικο-οικονομικός
Αντίκτυπος και Προκλήσεις στην Περίπτωση του Συνεταιρισμού
'ΖΑΓΟΡΙΝ' στη Ζαγορά Πηλίου»

Χριστίνα Καρανάσιου

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής/
Δρ. Θεόδωρος Κατερινάκης
ΣΕΠ ΕΑΠ

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής/
Δρ. Γεώργιος Αλεξόπουλος
ΣΕΠ ΕΑΠ

Βόλος, Ιανουάριος, 2023

Ευχαριστώ πάρα πολύ την οικογένειά μου για την υπομονή και την στήριξη που μου έδωσαν και τον επιβλέποντα καθηγητή κο Κατερινάκη Θεόδωρο για την υπομονή του και τις πολύτιμες συμβουλές του, που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όλους τους συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης για την πολύτιμη και πρόθυμη συμβολή τους στην ερευνητική διαδικασία. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον Γενικό Διευθυντή και μέλος του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγορίν κο Διονύσιο Βαλασσά, τον Πρόεδρο Διοικητικού Συμβουλίου και μέλος κο Ιωάννη Κράββαρη, τον κο Αντώνιο Πολίτη, υπάλληλο του τμήματος επικοινωνίας του συνεταιρισμού και τον κο Δημήτριο Σαμαρά υπάλληλο στο τμήμα εξαγωγών για τις πληροφορίες που μου προσέφεραν για τον συνεταιρισμό.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε μία συνεχώς μεταβαλλόμενη οικονομική πραγματικότητα εξαιτίας των αναδυόμενων προκλήσεων στην παγκόσμια οικονομία έχει ανακύψει η ανάγκη ενός νέου μοντέλου παραγωγής. Την απάντηση έδωσαν οι ελληνικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί (σε διάφορες μορφές) οι οποίοι τις τελευταίες δεκαετίες κατάφεραν να επιτύχουν σημαντικά αποτελέσματα και να στηρίξουν την ραχοκοκαλιά της ελληνικής αγροτικής οικονομίας.

Η παρούσα διπλωματική αποσκοπεί στην παρουσίαση της λειτουργίας του Αγροτικού συνεταιρισμού Ζαγοράς Πηλίου, υπό το πρίσμα της συμβολής του στην ανάπτυξη της περιοχής αλλά και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει στη συγχρονη οικονομία.

Το χωριό Ζαγορά αποτελεί σημαντικό οικονομικό κέντρο της περιοχής του Πηλίου κυρίως μέσα από την καλλιέργεια του περίφημου ζαγοριανού μήλου. Οι παραγωγοί της περιοχής αναγνώρισαν ότι μία συντονισμένη δραστηριότητα όπως είναι αυτή του συνεταιρισμού θα αποδώσει καλύτερα από ό,τι μεμονωμένα. Αυτό συμβαίνει γιατί ο συνεταιρισμός επικεντρώνεται στην ευημερία όλων των μελών του με συστηματικό και γόνιμο τρόπο. Πάνω σε αυτό βασίστηκε και ο αγροτικός συνεταιρισμός 'Ζαγορίν', ο οποίος δραστηριοποιείται εδώ και 100 χρόνια και στοχεύει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των μελών του καθώς και στην ανάπτυξη και τη διάδοση των αγροτικών προϊόντων του τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στο εξωτερικό.

Μεθοδολογικά σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν δύο ομάδες εστίασης (Focus Groups). Η πρώτη ομάδα αφορά μέλη της διοίκησης του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγοράς <<Ζαγορίν>> και η δεύτερη αποτελείται από πολίτες-καταναλωτές του Βόλου. Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός <<ΖΑΓΟΡΙΝ>> επιλέχθηκε λόγω της θέσης που κατέχει στην αγορά αλλά και της μακροβιότητάς του. Η δεύτερη ομάδα επιλέχθηκε με σκοπό την ανίχνευση την επίδραση που ασκεί ο συνεταιρισμός πάνω στους πολίτες-καταναλωτές αλλά και τις αντιλήψεις τους.

Από τον ορισμό της έννοιας της ΚΑΟ και την εξήγηση των χαρακτηριστικών του συνεταιρισμού ως εγχείρημα της ΚΑΟ, οδηγούμαστε στο νομικό πλαίσιο των αγροτικών

συνεταιρισμών στην Ελλάδα και την παρουσίαση του Αγροτικού Συνεταιρισμού ΖΑΓΟΡΙΑ. Σε ερευνητικό επίπεδο, η μεθοδολογία έρευνας ομάδων εστίασης (focusgroups) περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση και τονίζεται το αίσθημα ικανοποίησης των πολιτών-καταναλωτών αλλά και πραγμάτωσης για τα μέλη και τη διοίκηση του συνεταιρισμού. Το αίσθημα της ευημερίας είναι σημαντικό στην αντίληψη αλλά και ουσιώδες στον προβληματισμό για τις μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες των ευρωπαϊκών κυρώσεων προς τη ρωσική αγορά και τις συνέπειες της πανδημίας COVID-19.

Λέξεις – Κλειδιά

Συνεταιρισμός 'ΖΑΓΟΡΙΑ', ΚΑΟ, Ευημερία, Κοινωνικο-οικονομικός αντίκτυπος, Ομάδες Εστίασης

ΚΑΟ and Regional Economy : Socio-Economic Impact and Challenges in the Case of the "ZAGORIN" Cooperative in Zagora Pelion .

CHRISTINE KARANASIOU

ABSTRACT

In an ever-changing economic reality due to emerging challenges in the global economy, the need for a new production model has emerged. The Greek agricultural cooperatives (in various forms) have provided the answer which in the last decades have managed to achieve significant results and to support the backbone of the Greek rural economy. The present thesis aims to present the operation of the Agricultural Cooperative of Zagora Pelion, in the light of its contribution to the development of the region and the challenges it faces in the modern economy.

The village of Zagora is an important economic centre of the Pelion region mainly through the cultivation of the famous Zagorian apple. The producers in the region have recognised that a coordinated activity such as that of the cooperative would yield better results than individually. This is because the cooperative focuses on the well-being of all of its members in a systematic and fruitful way. This is the basis of the the Zagorin agricultural cooperative, which has been active for 100 years and aims to better serve its members and develop and dissemination of its agricultural products both in Greece and abroad.

From a methodological point of view two Focus Groups were designed and implemented. The first group was designed, planned and organised to focus on the focus groups. involve members of the management of the Agricultural Co-operative of Zagora <<Zagorin>> and the second one consists of citizens-consumers of the Volos. The agricultural cooperative "Zagorin" was chosen because of its position in the market and its longevity. The second group was chosen for the purpose of to detect the impact of the cooperative on the citizens-consumers and their perceptions.

From the definition of the concept of the ΚΑΟ and the explanation of the characteristics of the cooperative as a project of the legal framework of agricultural cooperatives in Greece and the presentation of the Agricultural Cooperative ΖΑΓΟΡΙΝ. The research methodology of focus groups includes the interaction during discussions, as well as its implementation stages. The conclusions of the study emphasize the feeling of satisfaction and realization for the fulfillment for the members and management of the cooperative. The feeling of well-being is important in the perception but also essential in the reflection on the volatile economic conditions, especially in the post-COVID and under the EU sanctions towards Russia.

Keywords

Cooperative 'ZAGORIN', SEE, Welfare, Socio-economic impact, focus groups

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	viii
Abstract.....	x
Περιεχόμενα.....	xiii
Κατάλογος Πινάκων.....	xvi
Συντομογραφίες.....	xvii
Εισαγωγή.....	xix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	
1.1 Κοινωνική Οικονομία.....	1
1.2 Αλληλέγγυα Οικονομία.....	2
1.3 Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία-Τρίτος τομέας.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.ΟΡΙΣΜΟΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	
2.1 Ορισμός του Συνεταιρισμού.....	8
2.2 Ιστορική Εξέλιξη.....	9
2.2.1 Ιστορική Εξέλιξη στην Ελλάδα.....	11
2.3 Συνεταιριστικές Αρχές.....	12
2.4 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί.....	16
2.5 Τα Όργανα Διοίκησης του Αγροτικού Συνεταιρισμού.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΝ.....	25
4.1 Γεωγραφικό Πλαίσιο.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	
5.1 Η Ποιοτική Έρευνα.....	30
5.2 Μεθοδολογία.....	32
5.3 Οργανώνοντας τις ομάδες Focusgroups.....	33
5.4. Δομημένη Συζήτηση με Διδάγματα από Ομάδα Εστίασης.....	34
5.4.1 Η ροή της Συζήτησης.....	34
5.4.2 Αποτελέσματα Έρευνας ΟΕ 'Ζαγορίν.....	40
5.5 FocusGroup-2.....	42
5.5.1 Η Ροή της Συζήτησης.....	43
5.5.2 Αποτελέσματα Έρευνας ΟΕ Καταναλωτών.....	50
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
6.1 Εμπειρία και Δικαιολόγηση Περαιτέρω Έρευνας.....	54
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	56
Παράρτημα 1- Αίτηση Συμμετοχής στην Έρευνα.....	61
Παράρτημα 2 Επιστολή προς Καταναλωτές.....	63
Παράρτημα 3 Ερωτηματολόγιο ΟΔ.....	64
Παράρτημα 4 Ερωτηματολόγιο ΟΕ.....	69

..

Κατάλογος Πινάκων

Χάρτης 1 Περιφέρεια Θεσσαλίας

Πίνακας 1 Συμμετοχή % του πρωτογενή τομέα της Θεσσαλίας στη συνολική παραγωγή του πρωτογενή τομέα της χώρας

Πίνακας 2 Το προφίλ των μελών FocusGroup-2

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΟΕ Ομάδα Εστίασης

ΚΑΟ Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

ΓΣ Γενική Συνέλευση

ΔΣ Διοικητικό Συμβούλιο

ΕΣ Εποπτικό Συμβούλιο

ΑΣ Αγροτικός Συνεταιρισμός

Π.Ο.Π Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης

ΕΕ Ευρωπαϊκή Ένωση

ΟΗΕ Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι άνθρωποι από παλιά προσπάθησαν να συνεργαστούν, θεωρώντας ότι είναι ο καλύτερος τρόπος προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις δύσκολες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Οι προσπάθειες για κοινωνική και οικονομική αλλαγή μέσα από εναλλακτικές μορφές οργάνωσης της οικονομίας ξεκινά ήδη από τα τέλη του 18ου αιώνα και τις αρχές του 19ου αιώνα. Από τότε μέχρι σήμερα η κοινωνική οικονομία έχει περάσει φάσεις ανάπτυξης, υποχώρησης αλλά και εργαλειακής αντιμετώπισης από το κράτος. Την τελευταία δεκαετία εξαιτίας της σφοδρότητας των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, ο σχετικός προβληματισμός και κυρίως τα εγχειρήματα και οι πρακτικές της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας πολλαπλασιάστηκαν διαμορφώνοντας ένα διαφορετικό τοπίο με πληθώρα τέτοιων εγχειρημάτων και πρακτικών. Μεταξύ αυτών αξιόλογη θέση κατέχει ο συνεταιρισμός .

Στην παρούσα διπλωματική εργασία σκοπός μας είναι να τονίσουμε την ιδιαίτερη συμβολή των συνεταιριστικών οργανώσεων στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, τομείς πάνω στους οποίους δραστηριοποιείται και η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΟ). Συγκεκριμένα θα εστιάσουμε στη σημασία των αγροτικών συνεταιρισμών στις περιοχές που δραστηριοποιούνται, στις τρέχουσες προκλήσεις και την επίδραση που ασκούν στους πολίτες. Τα κίνητρα συμμετοχής των μελών, οι νομοθετικές ρυθμίσεις, η οργανωσιακή τους συμπεριφορά αποδεικνύουν τον ρόλο τους και επισημαίνουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Στόχος μας είναι να αποδείξουμε πως ο συνεταιρισμός που αποτελεί εγχείρημα της ΚΑΟ αποτέλεσε βασικό πυλώνα για την ευημερία της τοπικής κοινωνίας. Τα αποτελέσματα θα εξαχθούν μέσω μια διπλής έρευνας με την μεθοδολογία των ομάδων εστίασης στον αγροτικό συνεταιρισμό Ζαγοράς Πηλίου << ΖΑΓΟΡΙΝ >> και στους πολίτες-καταναλωτές της περιοχής.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα περιγράψουμε τους όρους της Κοινωνικής οικονομίας, της Αλληλέγγυας οικονομίας και της ΚΑΟ. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει η ανάλυση της έννοιας του συνεταιρισμού και η ιστορική εξέλιξή του, οι βασικές αρχές και αξίες που ακολουθούν και καθορίζουν τα χαρακτηριστικά, το σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας τους. Στο τρίτο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην εξέλιξη και στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα γίνει η παρουσίαση του αγροτικού συνεταιρισμού Ζαγοράς Πηλίου << ΖΑΓΟΡΙΝ >> , οι δραστηριότητες του συνεταιρισμού, τα προϊόντα που συλλέγει και επεξεργάζεται καθώς και τον τρόπο οργάνωσής του ώστε να επιτευχθεί η εύρυθμη λειτουργία του αλλά και η περιγραφή του γεωγραφικού πλαισίου. Το πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την μεθοδολογία της έρευνας και τα δεδομένα που συλλέγησαν και πραγματοποιείται η ανάλυσή τους. Η εργασία κλείνει με τα συμπεράσματα. Ακολουθούν οι βιβλιογραφικές πηγές που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια συλλογής στοιχείων, καθώς αποτέλεσαν σημαντική πτυχή στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας.

1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

1.1 Κοινωνική Οικονομία

Καθώς η οικονομική κρίση έχει μετατραπεί σε παγκόσμια οικονομική κρίση πολλοί αναζητούν βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις εκτός του καπιταλιστικού μοντέλου. Ένας αποδοτικός τρόπος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας είναι το συνεταιριστικό μοντέλο παραγωγής το οποίο θεωρείται όχι μόνο ασφαλές για κάθε οικονομική δραστηριότητα αλλά είναι και ένας προωθητικός μοχλός ανάπτυξης και οργάνωσης της κοινωνίας. Η κοινωνική οικονομία ιστορικά συνδέεται με τις αρχές των συνεταιρισμών και των ενώσεων που δημιουργήθηκαν κατά τον 18ο και 19ο αιώνα ως αποτέλεσμα των δύσκολων συνθηκών διαβίωσης που διαμορφώθηκαν από την ανάπτυξη της βιομηχανίας και του καπιταλισμού,(Καβουλάκος Κ.Ι., Γριτζάς Γ.,2015) Πρόκειται για ένα ανθρωποκεντρικό τομέα της οικονομίας που υπηρετεί τον άνθρωπο και το περιβάλλον με μέσα παραγωγής και υπηρεσίες που δεν χρησιμοποιούνται από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.

Στον όρο κοινωνική οικονομία έχουν αποδοθεί κατά το παρελθόν μια σειρά από εναλλακτικούς όρους όπως τρίτος τομέας, μη κερδοσκοπικός τομέας, αλληλέγγυα οικονομία, εναλλακτική οικονομία και η οικονομία του μη κέρδους.

Ο όρος τρίτος τομέας εμφανίζεται σε κείμενα πολιτικής της Ε.Ε και παραπέμπει στον <<τρίτο δρόμο>> του Γκίντενς ενώ ο όρος <<αλληλέγγυα οικονομία>> περικλείει περισσότερο ριζοσπαστικές πρακτικές. Οι υποστηρικτές του όρου <<κοινωνική οικονομία>> αναφέρονται στη συλλογική διάσταση των αναδυόμενων εγχειρημάτων ενώ ο όρος μη κερδοσκοπικός τομέας εκφράζει την ιδιωτική πρωτοβουλία έναντι της συλλογικής διάστασης. (Αδάμ Σ.,Παπαθεοδώρου Χ.,2010)

Παρά τις όποιες προσπάθειες δεν υπάρχει ακόμη ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός της κοινωνικής οικονομίας λόγω των διαφορετικών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει, την ποικιλία των οντοτήτων που διεξάγουν τις δραστηριότητες αυτές αλλά και τις διαφορές από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.(Κοντογεώργος Α.) Η απουσία ενός σαφούς και αυστηρού ορισμού της έννοιας και της εμβέλειας της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας εξηγεί και τη θεσμική αφάνεια της στη σύγχρονη κοινωνία. Σύμφωνα με τον ορισμό που αναφέρεται στην Έκθεση του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας και Πληροφόρησης

για τη Δημόσια, Κοινωνική και Συνεταιριστική Οικονομία (2017) ως Κοινωνική Οικονομία θεωρείται:

Μία σειρά από ιδιωτικές και τυπικά οργανωμένες επιχειρήσεις, που είναι αυτόνομες ως προς τη λήψη αποφάσεων και επιτρέπουν την ελεύθερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων, οι οποίες δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τις ανάγκες των μελών τους διαμέσου της αγοράς με την παραγωγή προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών, ασφαλιστικών και χρηματοοικονομικών, όπου η διαδικασία λήψης αποφάσεων και η διανομή κερδών ή πλεονασμάτων μεταξύ των μελών δεν συνδέονται άμεσα με το κεφάλαιο ή τις εισφορές των εκάστοτε μελών, τα οποία διαθέτουν από μία ψήφο, ή σε κάθε περίπτωση διενεργούνται μέσω δημοκρατικών και συμμετοχικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Η κοινωνική οικονομία συμπεριλαμβάνει επίσης ιδιωτικές, τυπικά δομημένες οργανώσεις που είναι αυτόνομες ως προς τη λήψη αποφάσεων και επιτρέπουν την ελεύθερη συμμετοχή ενδιαφερομένων, οι οποίες προσφέρουν μη εμπορευματικές υπηρεσίες σε νοικοκυριά και τα πλεονάσματα των οποίων, στο μέτρο που υφίστανται, δεν επιτρέπεται να τα οικειοποιούνται οι οικονομικοί παράγοντες που τις δημιουργούν, ελέγχουν ή χρηματοδοτούν.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας διαχειρίστηκε την οικονομική κρίση πολύ καλύτερα από άλλους τομείς και από το 2012 που ανακυρήχθηκε από τον ΟΗΕ Διεθνές Έτος Συνεταιρισμών η κοινωνική οικονομία κερδίζει συνεχώς έδαφος στις ευρωπαϊκές κοινωνίες και οικονομίες. Με τον ενεργό ρόλο των μελών και το συμμετοχικό χαρακτήρα της η κοινωνική οικονομία αναγνωρίστηκε ως φορέας που μπορεί να συμβάλλει στην αντιμετώπιση προκλήσεων της κοινωνίας.

1.2 Αλληλέγγυα Οικονομία

Στενά συνδεδεμένη με τα ριζοσπαστικά κινήματα της Λατινικής Αμερικής η Αλληλέγγυα Οικονομία έγινε δημοφιλής στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της κρίσης και αποτελεί πρόταση για μία εναλλακτική κοινωνία απέναντι στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση. (Καβουλάκος- Γρίτζας Γ., 2015)

Η αλληλέγγυα οικονομία επιδιώκει να αλλάξει όλο το κοινωνικοοικονομικό σύστημα που δίνει προτεραιότητα στη μεγιστοποίηση του ιδιωτικού κέρδους και στην τυφλή ανάπτυξη και να προωθήσει ένα καινούριο μοντέλο ανάπτυξης που θα τοποθετεί τον άνθρωπο και το περιβάλλον στον πυρήνα του. Περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που στοχεύουν στον εκδημοκρατισμό της οικονομίας με βάση την αμοιβαιότητα, την συλλογικότητα, την αλληλεγγύη και να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν αυτόνομους δημόσιους χώρους όπου συζητούνται σκοποί και μέσα. (Αδάμ Σ., Παπαθειδώρου Χ., 2010)

Στον χώρο της αλληλέγγυας οικονομίας ανήκουν τυπικές θεσμικές μορφές οργάνωσης όπως συνεταιρισμός, σωματεία, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, αλλά και άτυπες μορφές μέσω των οποίων εκφράζεται η κινηματική της διάσταση όπως άμεσα δίκτυα παραγωγών-καταναλωτών, τοπικά συστήματα ανταλλαγών, στοιχείο που την διαφοροποιεί από την κοινωνική οικονομία.

1.3 Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία-Τρίτος Τομέας

Στον 21ο αιώνα διαμορφώνεται μία συνδυαστική μορφή οικονομίας η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΟ). Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΟ) αποτελεί ένα εναλλακτικό μοντέλο διαχείρισης της κοινωνίας και της οικονομίας και είναι γνωστή με τον όρο τρίτος τομέας. Καταλαμβάνει τον χώρο της οικονομικής δραστηριότητας ανάμεσα στην εμπορευματική οικονομία που εκτελείται με τους νόμους της αγοράς και τη δημόσια οικονομία που ασκείται από το κράτος σύμφωνα με την αναδιανεμητική αρχή. Αν θέλαμε να την αποδώσουμε σχηματικά θα μπορούσαμε να την τοποθετήσουμε στο επίκεντρο της διάδρασης ανάμεσα στο κράτος, την αγορά και την κοινότητα γεγονός που εξηγεί και την μοναδικότητά της. Οργανώνεται από συλλογικές ενώσεις που συγκροτούνται για την κάλυψη αναγκών που δεν ικανοποιούνται ή ικανοποιούνται μερικώς στο κατεστημένο οικονομικό σύστημα και διέπονται από τις αρχές της αμεσοδημοκρατίας, της ελεύθερης συμμετοχής και της αλληλοϋποστήριξης.

Ο Ν.4430/2016 ο οποίος αντικατέστησε το Ν.4019/2011 όρισε ως Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία: <<Το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον >>.

Ως οργανώσεις αυτο-οργάνωσης και αμοιβαιότητας καθιστούν την εμπιστοσύνη ένα από τον κυριότερο παράγοντα για την διακυβέρνησή τους. Ο ρόλος της είναι ιδιαίτερα κρίσιμος καθώς πυροδοτεί την κοινωνική δράση, ενισχύει την συνεργατικότητα, επιφέρει την τάξη στον χαοτικό κοινωνικό κόσμο και γενικά εξασφαλίζει την λειτουργία και την συνοχή αυτών των εγχειρημάτων. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διακυβέρνηση των οργανώσεων αυτών να προωθεί την ισότιμη και ενεργή συμμετοχή των μελών, να επιβεβαιώνει την ταύτιση της οργάνωσης με τις αξίες τις οποίες υπηρετεί και να τονώνει τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των μελών απομειώνοντας τις μεταξύ τους διαφορές. Στόχος τους είναι κυρίως η ενίσχυση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, η προώθηση αειφόρων πρακτικών παραγωγής και κατανάλωσης και η καθιέρωση ανταλλακτικών δικτύων .(Νικολόπουλος & Καπογιάννης, 2012)

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία αμφισβητεί τις διάφορες μορφές εξουσίας καθώς το κράτος άλλοτε περιορίζει τις δυνατότητες των εναλλακτικών εγχειρημάτων της ΚΑΛΟ μέσα από την ενσωμάτωση ή την καταστολή τους και άλλοτε δημιουργεί ευνοϊκό κλίμα για την ανάπτυξή τους. Όπως και τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα που αναδύονται φυσικά και αυθόρμητα έτσι και στα εγχειρήματα της ΚΑΛΟ, η αμφισβήτηση δεν στοχεύει μόνο στην εξουσία του κράτους αλλά στο σύνολο σχεδόν των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων. Ο πολλαπλασιασμός των εγχειρημάτων της ΚΑΛΟ έχει συσχετιστεί με την κρατική καταστολή των κινήματων ιδιαίτερα κατά την περίοδο 2008-2011. Η επιλογή της διαμόρφωσης εναλλακτικών εγχειρημάτων έναντι της διαμαρτυρίας αποτελεί μία επιλογή που προστατεύει τους συμμετέχοντες από τον κίνδυνο καταστολής διατηρώντας ταυτόχρονα τις αρχές, τις αντιλήψεις και τις αξίες τους αλλά και την ελπίδα της κοινωνικής αλλαγής.(Καβουλάκος Κ.,2015)

Ο όρος κοινωνική επιχείρηση καλύπτει ένα μεγάλο εύρος νομικών μορφών επιχειρήσεων, δραστηριοτήτων και κλάδων με αρκετές διαφορές από χώρα σε χώρα. Ως βασικοί φορείς κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζονται οι συνεταιρισμοί, οι ενώσεις, τα ιδρύματα και οι αλληλασφαλιστικές εταιρείες

αντιπροσωπεύοντας περίπου το 10-12% όλων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Το διεθνές ερευνητικό δίκτυο EMES καθορίζει εννέα κριτήρια οικονομικής και κοινωνικής φύσεως ως απαραίτητα οργανωτικά και λειτουργικά στοιχεία της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Κύρια χαρακτηριστικά της είναι ο μεγάλος βαθμός αυτονομίας, η συλλογικότητα, η συμμετοχικότητα ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κεφαλαίου, η συνεχής οικονομική δραστηριότητα, η αμειβόμενη εργασία, η ανάληψη ρίσκου και η περιορισμένη διανομή κερδών έτσι ώστε η μεγιστοποίηση του κέρδους να μην καθορίσει την λειτουργία τους και επισκιάσει την κοινωνική αποστολή τους. Τα κέρδη επανεπενδύονται κυρίως με σκοπό την επίτευξη κοινωνικού σκοπού αξιοποιώντας υλικούς και άυλους, εσωτερικούς και εξωτερικούς πόρους με μοναδικό και εξελίσσιμο τρόπο. (Αδάμ Σ., 2014)

Οι μορφές οργάνωσης και λειτουργίας των παραγωγικών μονάδων ή δομών της ΚΑΟ διαφοροποιούνται από τις δραστηριότητες της ιδιωτικής αγοράς που τοποθετούν ως υπέρτατη αξία την κερδοφορία των ιδιωτικών κεφαλαίων και βοηθούν στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις σημαντικότερες προκλήσεις της χώρας που είναι η φτώχεια και η ανεργία. Οι στόχοι του τρίτου τομέα είναι:

- Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Η μεγέθυνση της τοπικής συνοχής σε κάθε τοπική κοινωνία
- Εναλλακτικά μοντέλα παραγωγής στα οποία συμμετέχουν χωρίς διακρίσεις όλοι οι πολίτες
- Η αύξηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών
- Εξαλλειψη των τοπικών αποκλίσεων και των γεωγραφικών ανισοτήτων
- προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

Ένα μεγάλο μέρος του τομέα της ΚΑΛΟ στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης μπορεί να χαρακτηριστεί ότι βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο. Ωστόσο σύμφωνα με τα ευρήματα ποιοτικής έρευνας η Ελλάδα διαθέτει ένα ποικιλόμορφο και πλουραλιστικό τοπίο διαφορετικών ειδών φορέων της ΚΑΛΟ με διαφορετικά κίνητρα και μέσα λειτουργίας/ Κοινωνικές επιχειρήσεις και συνεταιρισμοί νέου τύπου ξεπροβάλλουν που αποτυπώνουν ένα μήνυμα αισιοδοξίας όπως κοινωνικοί συνεταιρισμοί που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες,

ενεργειακοί συνεταιρισμοί που αξιοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συνεταιρισμοί εργαζομένων για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και εγχειρήματα για την ένταξη προσφύγων και ευάλωτων ομάδων στο χώρο της εργασίας. Τα εγχειρήματα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΟ) στον ελλαδικό χώρο συναντούν εμπόδια και μια σειρά προκλήσεων και αυτό οφείλεται στους εξής λόγους:

α) Στην αρνητική παρακαταθήκη που άφησε το συνεταιριστικό κίνημα εξαιτίας της έλλειψης εσωτερικής δημοκρατίας, του κοινωνικού ελέγχου και της συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

β) Το θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλες χώρες της Ευρώπης όπως στην Ισπανία και την Γαλλία είναι πρόσφατο και δεν έχει δοκιμαστεί αρκετά. Πρόκειται για ένα νόμο ιδιαίτερα πολύπλοκο που προβλέπει μια πληθώρα νομικών μορφών ανάλογα με το είδος του συνεταιρισμού ενώ εισάγει διακρίσεις σε βάρος τους σε σχέση με τις τυπικές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, ως προς την φορολογία και την πρόσβαση σε χρηματοδοτικές ενισχύσεις. Η στάση αυτή της πολιτικής ηγεσίας για την υποστήριξή της καθιστά το τοπίο ευμετάβλητο.

γ) Η ιστορική υποανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα οδήγησε στην έλλειψη τεχνογνωσίας σε ασφαλιστικά, φορολογικά και λογιστικά θέματα.

Υπάρχει ανάγκη για την δημιουργία μιας πιο ισχυρής ΚΑΑΟ στην Ελλάδα προκειμένου να αντιμετωπίσει το υφιστάμενο αντίξοο οικονομικό και κοινωνικό τοπίο που έχει διαμορφωθεί, για να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες, να αντιμετωπίσει την φτώχεια και την ανεργία και να θεσπίσει νέα επιχειρηματικά μοντέλα σε περιοχές που τα συμβατικά μοντέλα έχουν αποτύχει με την υποστήριξη των φορέων της ΚΑΟ μέσω της εκπαίδευσης, της δικτύωσης και των χρηματοδοτικών πολιτικών.

Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση θεωρείται το μεγαλύτερο εμπόδιο για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη των φορέων της ΚΑΟ. Ο κύριος χρηματοδοτικός μηχανισμός σε επίπεδο ΕΕ που αποσκοπεί στην ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης και στην βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδοτήσεις για ευάλωτες ομάδες και πολύ μικρές επιχειρήσεις αλλά και στη διασφάλιση εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ είναι το EaSI. Το EaSI αποτελείται από τρεις άξονες: α) το PROGRESS, β) το EURES και γ) τον Μηχανισμό μικροχρηματοδοτήσεων Progress. Ο άξονας PROGRESS καλύπτει το 61% του συνολικού προϋπολογισμού και στηρίζει τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής

για την απασχόληση. Ο άξονας EURES αποτελεί το 18% του συνολικού προϋπολογισμού και στηρίζει την επαγγελματική κινητικότητα. Ο άξονας Μικροχρηματοδοτήσεις και κοινωνική επιχειρηματικότητα καλύπτει το 21% του συνολικού προϋπολογισμού με σκοπό την πρόσβαση στις μικροχρηματοδοτήσεις και την κοινωνική επιχειρηματικότητα. Η εξασφάλιση επιχορηγήσεων και δανείων διευκολύνουν τον σχηματισμό κεφαλαίου και ταμειακών ροών για την καθημερινή τους λειτουργία.

2.ΟΡΙΣΜΟΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

2.1 Ορισμός Συνεταιρισμού

Η παλαιότερη μορφή της κοινωνικής οικονομίας που έχει αντέξει στον ανταγωνισμό από την αγορά και τις πιέσεις από την πλευρά του κράτους είναι ο συνεταιρισμός. Η λέξη συνεταιρισμός έχει ως βάση τη λατινική λέξη «cooperatio», η οποία μεταφράζεται ως συνεργασία. Οι συνεταιρισμοί υφίστανται σχεδόν σε όλο τον κόσμο κάτω από διαφορετικά οικονομικά, κοινωνικά και θεσμικά καθεστώτα με αποτέλεσμα να καθιστά δύσκολο την εύρεση ενός ορισμού. Πρόκειται για έναν θεσμό που δεν αποτελεί αμιγή οικονομικό θεσμό αλλά ούτε έναν αμιγή κοινωνικό θεσμό ωστόσο μπορούμε να τον θεωρήσουμε μίξη του οικονομικού και κοινωνικού. Πολλοί θεωρητικοί του εργατισμού προσπάθησαν να αποδώσουν ένα ακριβή ορισμό του συνεταιριστικού θεσμού χωρίς αυτό να καταστεί δυνατό. (Edgar Parnell, 2011)

Ο συνεταιρισμός είναι μία μονάδα πραγμάτωσης του συνεργατισμού που σε αντίθεση με τις κερδοσκοπικές επιχειρήσεις παρέχει υπηρεσίες προς όφελος των μελών του. (Κοντογεώργος Α.-Σεργάκη Π., 2015)

Ο Ζαϊμάκης όρισε τον συνεταιρισμό ως ένα οικονομικό φορέα με κοινωνικό περιεχόμενο που έχει διαμορφώσει αρχές σαφώς διατυπωμένες, ευρέως αποδεκτές και ιστορικά δοκιμασμένες. (Ζαϊμάκης, 2011)

Ο Λάμπος υποστηρίζει ότι συνεταιρισμός είναι μία συγκεκριμένη μορφή συνεργασίας μεταξύ ατόμων που έχουν κοινούς σκοπούς. (Λάμπος, 1999)

Σύμφωνα με τους Κοντογεώργο και Σεργάκη Π., ο συνεταιρισμός είναι μία «οικονομική οργάνωση με νομική κάλυψη που προσπαθεί να ικανοποιήσει τους στόχους των μελών της, ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες και καταστατικές διατάξεις». (Κοντογεώργος & Σεργάκη, 2015)

Οι Κιτσοπενίδης και Καμενίδης (2003) όρισαν τον συνεταιρισμό ως «μια αυτόνομη συλλογική οικονομική οργάνωση, η οποία προκύπτει από την εθελοντική ένωση προσώπων και η οποία με την αποδοτική λειτουργία της επιδιώκει να βελτιώσει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική θέση των μελών της».

Ο Καλιτσουνάκης δίνει μία περισσότερο τοπική διάσταση στην έννοια του συνεταιρισμού αναφέροντας: << Ο συνεταιρισμός είναι ελεύθερη και ισότιμη τοπική προσωπική ένωση ασθενών οικονομικά ατόμων, προς αυτοβοήθεια με την από κοινού διεξαγωγή επιχειρήσεως, από την οποία ωφελούνται ανάλογα με τη συναλλαγή τους με αυτή >>.

Ο Ζαϊμάκης όρισε την έννοια του συνεταιρισμού ως ένα οικονομικό φορέα με κοινωνικό περιεχόμενο που έχει διαμορφώσει αρχές σαφώς διατυπωμένες, ευρέως αποδεκτές και ιστορικά δοκιμασμένες.

Όπως αναφέρει ο Παπαγεωργίου (2007) πολλοί ορισμοί διατυπώθηκαν, ωστόσο στο συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας (ICA) το 1995 στο Μάντσεστερ του Ηνωμένου Βασιλείου υιοθετήθηκε ο ορισμός που περιλαμβάνει όλα τα κοινά χαρακτηριστικά και τονίζει τη διττή του φύση: << ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη και εθελοντική ένωση προσώπων η οποία εξυπηρετεί τις κοινές τους οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ανάγκες και επιδιώξεις μέσω της κοινής ιδιοκτησίας μιας δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης. (Αδάμ Σ, 2016)

2.2 Ιστορική Εξέλιξη

Οι πρώτες μορφές συνεργασίας εμφανίστηκαν πολύ νωρίς στην ανθρώπινη ιστορία. Η συνεργασία υπήρξε θεμέλιος λίθος για την δημιουργία της μεγάλης πατριαρχικής οικογένειας και της φυλής.

Ο μεγάλος Έλληνας θεωρητικός περι συνεταιρισμών Ν. Κλήμης στο πρώτο τόμο του έργου του <<Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα>> αναφέρει ότι η εξέλιξη των παραπάνω μορφών συνεργασίας αποτέλεσε αργότερα τους άτυπους και παραδοσιακούς συνεταιρισμούς που αναπτύχθηκαν σε διάφορα μέρη του κόσμου. Ιστορικές μαρτυρίες αναφέρουν παραδείγματα πρώιμου συνεργατισμού εντοπίζονται στην Αρχαία Βαβυλώνα και στην Αίγυπτο (συνεταιρισμοί ενοικίασης χωραφιών) στην Αρχαία Ελλάδα (συνεταιρισμοί ναυτικών), στην Αρμενία (συνεταιριστικά γαλακτοκομεία) στην Κίνα και στις Ινδίες. Κατά την περίοδο του Βυζαντίου, του Μεσαίωνα και μέχρι τη Γαλλική Επανάσταση αναπτύχθηκαν οι συντεχνίες που εξελίχθηκαν αργότερα σε κλειστά σωματεία. (Κλήμης, 1985)

Αλλές μορφές συνεργασίας που αναπτύσσονται στον αγροτικό κόσμο είναι τα << μιν>>, τα << αρτέλ>> στη Ρωσία τα <<εγίντος>> στο Μεξικό, η << ζάντρουγκα>> στη Σερβία << τα τσελιγκάτα>> στην Ελλάδα και σε άλλες Βαλκανικές χώρες. (Παπαγεωργίου, 2004)

Στην Ευρώπη ο συνεταιρισμός εμφανίστηκε κατά τον 19ο αιώνα ως απάντηση των ασθενέστερων άξων των εργαζομένων απέναντι στις αναδυόμενες αυθαιρεσίες του άκρατου κεφαλαιοκρατισμού. Σημαντικές προσωπικότητες στην Αγγλία (Owen και King),στη Γαλλία (Fourier,Buchez, Blanc και Saint Simon) και στη Γερμανία(Lassale,Huber,Raiffeisen) θεωρούνται πρωτεργάτες και πρωτοπόροι του συνεταιριστικού κινήματος που συνέβαλλαν στην διάδοση των ιδεών της συνεργασίας και στη διαμόρφωση των σημερινών αρχών και αξιών του συνεταιρισμού.Η απαρχή του συνεταιριστικού κινήματος στον κόσμο τοποθετείται το 1844 με την ίδρυση του συνεταιρισμού από 28 εργάτες (27 άντρες και μία γυναίκα) της υφαντουργίας της Ρότσντειλ στην Αγγλία ο οποίος ξεκίνησε αρχικά ως καταναλωτικός συνεταιρισμός και στη συνέχεια μετατράπηκε σε συνεταιρισμό πολλαπλού σκοπού με οικονομικό και κοινωνικό περιεχόμενο. (Παπαγεωργίου,2015) Οι αρχές στις οποίες στηρίχτηκε όσον αφορά τον τρόπο της επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελούν τα θεμέλια πάνω στα οποία οργανώνονται και λειτουργούν όλοι οι συνεταιρισμοί σε παγκόσμιο επίπεδο. (Αβδελίδης Π.,1981) Το σύνολο των αρχών που θεσπίστηκαν πριν από 150 χρόνια και εφαρμόστηκαν με επιτυχία αν και έχουν αναθεωρηθεί και εκσυγχρονιστεί ωστόσο παραμένουν οι ίδιες με εκείνες που εφαρμόστηκαν από τους πρωτοπόρους του Rochdale.

Έτσι ξεκίνησε ο συνεταιρισμός ως μία οργάνωση των εργαζομένων που με την ανάπτυξη του καπιταλιστικού συστήματος επεκτάθηκε αρχικά στις αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης και στη συνέχεια σε διάφορα μέρη του κόσμου με αποτέλεσμα στη σημερινή εποχή ο αριθμός των συνεταιρισμών ανέρχεται σε εκατοντάδες χιλιάδες με εκατοντάδες εκατομμύρια μέλη. Διακρίνουμε δύο μεγάλες κατηγορίες συνεταιρισμών, τους αστικούς και τους αγροτικούς.

Ο αστικός συνεταιρισμός είναι η εκούσια ένωση προσώπων και έχουν οικονομικό σκοπό.Περιλαμβάνουν τους καταναλωτικούς, τους τουριστικούς, τους πιστωτικούς, τους προμηθευτικούς και τους παραγωγικούς συνεταιρισμούς. Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται σε οποιοδήποτε τομέα της αγροτικής οικονομίας.

2.2.1 Ιστορική Εξέλιξη του Συνεταιριστικού Θεσμού στην Ελλάδα

Το συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα εμφανίστηκε με καθυστέρηση σε σχέση με άλλα κράτη της Ευρώπης εξαιτίας της Οθωμανικής κυριαρχίας και της ιδιομορφίας της χώρας. Οι πρώτες προσπάθειες χρονολογούνται στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και κυρίως έγιναν από ορισμένους διανοούμενους οι οποίοι παρατηρώντας το συνεχώς αναπτυσσόμενο συνεταιριστικό κίνημα στην Ευρώπη θέλησαν να προωθήσουν τις συνεταιριστικές ιδέες και στην Ελλάδα.

Προδρομική μορφή συνεταιρισμού για τον ελλαδικό χώρο θεωρούνται τα <<τσελιγκάτα>> και οι <<πατριές>>. Αν και πολλοί συγγραφείς θεωρούν τον συνεταιρισμό <<Αμπελακίων Θεσσαλίας>>, που ιδρύθηκε το 1780, ως τον πρώτο συνεταιρισμό στον κόσμο καθώς οι αρχές του πλησίαζαν αυτές του συνεργατισμού των Δίκαιων Σκαπανέων του Ροτσντέιλ, στην πραγματικότητα το συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα ξεκινάει από τις αρχές του 1900, με την ίδρυση του <<Μετοχικού Γεωργικού Συλλόγου Αλμυρού>>. Ο συνεταιρισμός Αλμυρού αποτελούνταν από 48 μέλη-γεωργούς και είχε κύριο σκοπό την παροχή δανείων στους συνεταιίρους. Το καταστατικό του συντάχθηκε από τον Μιχαλόπουλο σύμφωνα με τις καταστατικές αρχές που υπήρχαν στην Ευρώπη. Ο πρώτος αυτός σύγχρονος συνεταιρισμός αποτέλεσε παράδειγμα για την ίδρυση και άλλων συνεταιρισμών. (Παπαγεωργίου, 1985)

Το συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα επηρεάστηκε από τις ταραχώδεις πολιτικές εξελίξεις του 20ου αιώνα. Μεγάλη επίδραση άσκησε η εξέγερση του Κιλελέρ στις 6 Μαρτίου το 1910, οι βαλκανικοί πόλεμοι (1912-1918) ο επακόλουθος Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος και η ελληνική τραγωδία στη Μικρά Ασία. Μέχρι το 1914 το συνεταιριστικό κίνημα ήταν περιορισμένο γιατί δεν υπήρχε συνεταιριστική νομοθεσία ούτε και το ανάλογο μορφωτικό επίπεδο. Παράλληλα οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες της περιόδου αυτής δεν ευνοούσε την άνθιση του συνεταιριστικού κινήματος η δράση του οποίου ήταν κυρίως πιστωτική.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο που προκάλεσε έντονες ιδεολογικές ρωγμές στους κόλπους της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, οι θεσμικές και νομοθετικές αλλαγές αλλά και η διάθεση επενδυτικών κεφαλαίων συντέλεσαν στην περαιτέρω εξάπλωση των συνεταιριστικών οργανώσεων που απέβλεπαν στη μεταποίηση και την εμπορία των αγροτικών προϊόντων. Την επόμενη τριακονταετία (1966-1995) οι συνεταιρισμοί καλούνται να προσαρμοστούν στα νέα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα που δημιουργήσαν η εξέλιξη της τεχνολογίας και η κυκλοφορία του κεφαλαίου. Κρίσιμα σημεία των συνεταιρισμών είναι η υπερδανειοδότησή τους που αποτέλεσε τροχοπέδη στην ανάπτυξή τους και η τροποποίηση της νομοθεσίας τους το 2011 όπου με τον νόμο Ν.4015/2011 καταργείται ο δεύτερος και ο τρίτος βαθμός συνεταιριστικής οργάνωσης και δρομολογείται η μετατροπή τους σε πρωτοβάθμιους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς ή Συνεταιριστικές επιχειρήσεις και η κομματικοποίησή τους

2.3 Συνεταιριστικές Αρχές

Ως συλλογικές οργανώσεις οι συνεταιρισμοί δεν θα μπορούσαν να μην βασίζονται σε ηθικές αρχές και αξίες. Οι συνεταιριστικές αρχές καθορίζουν την ίδρυση την λειτουργία και την οργάνωση του συνεταιρισμού. Οι συνεταιριστικές αρχές διαμορφώνονται από τις ίδιες τις συνεταιριστικές οργανώσεις, αποτελούν, αν και διακριτές,, όλες μαζί ένα αδιάσπαστο σύνολο και όταν παραβιάζεται μία αρχή συνεπάγεται την υποβάθμιση των υπολοίπων. (MacPherson, 1997) Σύμφωνα με το συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας (International Cooperative Alliance-ICA) που πραγματοποιήθηκε το 1995 στο Μαντσεστερ του Ηνωμένου Βασιλείου, ένας συνεταιρισμός διέπεται από τις επτά ακόλουθες συνεταιριστικές αρχές.

1η αρχή: Η Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν όλα τα πρόσωπα καθώς απουσιάζουν οι έμφυλες, φυλετικές, κοινωνικές, πολιτικές και θρησκευτικές διακρίσεις. Η σημασία της αρχής αυτής είναι να ενθαρρυνθούν τα άτομα να

συμμετάσχουν σε ένα τέτοιο εγχείρημα αλλά και να επιτευχθεί η καθολική συμμετοχή των μελών του συνεταιρισμού στις διάφορες οικονομικές δραστηριότητές του. Με βάση την αρχή αυτή έγινε και η σύσταση του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν' με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες της εποχής όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 4.

2η αρχή: Η Δημοκρατική Διοίκηση των Συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις όπου τα μέλη τους συμμετέχουν ενεργά στη διοίκηση και στην διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι, άντρες και γυναίκες λογοδοτούν στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (ένα μέλος-μία ψήφο. Με δημοκρατικό τρόπο οργανώνονται και οι συνεταιρισμοί ανωτέρων βαθμίδων. (Αδάμ Σ., 2014) Η αρχή της δημοκρατικής διοίκησης των συνεταιρισμών αποτελεί την πιο βασική αρχή του συνεργατισμού καθώς χωρίς αυτή ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των μελών. Παράλληλα η αρχή αυτή διαφοροποιεί τον συνεταιρισμό από τις κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις. Ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' βασίζεται στην αρχή αυτή γι' αυτό το λόγο πραγματοποιεί συχνά ΓΣ και συναντήσεις όπως επισημαίνεται στο κεφάλαιο 5.4.1.

3η αρχή: Η Οικονομική Συμμετοχή των Μελών

Η οικονομική συμμετοχή των μελών στους συνεταιρισμούς γίνεται για να εξασφαλιστεί η αυτονομία και ανεξαρτησία τους. Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και ελέγχουν δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού ένα μέρος του οποίου αποτελεί συνήθως κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση για το κεφάλαιο που καταβάλλουν ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους (συνεταιριστική μερίδα). Τα πλεονάσματα κατανέμονται ως εξής: ένα μέρος των πλεονασμάτων χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ένα άλλο για διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και τέλος ένα τρίτο μέρος για την πραγματοποίηση άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη. Το κεφάλαιο στη συνεταιριστική επιχείρηση αποτελεί ένα εργαλείο για την εξυπηρέτηση των μελών. Η σωστή διαχείριση του κεφαλαίου συνέβαλλε στην περίπτωση του συνεταιρισμού Ζαγορίν στην εξέλιξή του καθώς ήταν

καθοριστικός παράγοντας για την επέκταση των υποδομών του όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 5.4.1.

4η αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία

Η αρχή αυτή αναγνωρίζεται για πρώτη φορά στη Διακήρυξη του 1995. Σύμφωνα με την αρχή αυτή οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας που λειτουργούν με ευθύνη των μελών τους. Οι οποιεσδήποτε συμφωνίες με άλλους φορείς συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων ή αύξηση του κεφαλαίου τους από εξωτερικές πηγές πραγματοποιείται με τρόπο που διασφαλίζει τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν την συνεταιριστική οικονομία. Η αρχή αυτή αναφέρεται στη διοίκηση του συνεταιρισμού, στη λειτουργία και στον έλεγχο του. Ακολουθώντας πιστά τις συνεταιριστικές αρχές ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' συνεχίζει την επιτυχημένη του πορεία αυτόνομος και ανέξαρτητος καθώς δεν βασίζεται σε ξένους φορείς και κρατικές χρηματοδοτήσεις.

5η αρχή : Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους ,στα διευθυντικά στελέχη στα αιρετά μέλη της διοίκησης και στους υπαλλήλους ώστε να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της επιχείρησης. Με την εκπαίδευση και την κατάρτιση τα αιρετά μέλη του Δ.Σ μπορούν να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες για να ελέγχουν αποτελεσματικά το συνεταιρισμό, οι εργαζόμενοι και τα διευθυντικά στελέχη μπορούν να αυξήσουν την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητά τους και τα μέλη τους να παίρνουν σωστότερες αποφάσεις προς όφελος των συνεταιρισμών και των ιδίων. Επίσης οι συνεταιρισμοί παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό, ιδιαίτερα στους νέους και στα πρόσωπα που διαμορφώνουν την κοινή γνώμη για συνεταιριστικά και άλλα θέματα ώστε να ενημερωθούν για τα οφέλη της συνεργασίας. Όπως αναλύεται παρακάτω στο κεφάλαιο 5.4.1 ο αγροτικός συνεταιρισμός της Ζαγοράς δίνει ιδιαίτερη σημασία στην εκπαίδευση των μελών του αλλά και στην μετάδοση της συνεργατικότητας στους νέους μέσω δράσεων στα σχολεία

6η αρχή: Συνεργασία με άλλους Συνεταιρισμούς

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ενδυναμώνουν το συνεταιριστικό κίνημα όταν συνεργάζονται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Οι βασικές μορφές συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών είναι η διασυνεταιριστική συνεργασία, η διατοπική συνεργασία και η διασυνεταιριστική και διατοπική συνεργασία ταυτόχρονα. Η αρχή αυτή είναι σημαντική για την επιτυχία και την επιβίωση των συνεταιρισμών καθώς μέσω της συνεργασίας επιτυγχάνεται αύξηση του συνολικού όγκου εργασιών, ισχυροποιείται η διαπραγματευτική τους δύναμη και γίνονται πιο ανταγωνιστικοί απέναντι στις ιδιωτικές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Χαρακτηριστική διεθνής δικτύωση είναι και η ICA. Ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' συνεργάζεται με άλλους συνεταιρισμούς με ιδιαίτερη προσοχή καθώς θέλει να διαφυλάξει την ποιότητά του όπως αναφέρεται από τα μέλη της συνεταιριστικής οργάνωσης στο κεφάλαιο που αφορά τη ροή συζήτησης 5.4.1.

7η αρχή: Κοινοτικό Ενδιαφέρον

Η έβδομη και τελευταία συνεταιριστική αρχή επισημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας στην οποία ανήκουν, με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους. Η κοινωνική πολιτική που εφαρμόζουν στοχεύει στην περιφερειακή ανάπτυξη, στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, στην αναδιανομή του πλούτου και στην προώθηση προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα. Όπως αναλύεται στη συζήτηση για την σημασία του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν' στην κοινωνία και στην οικονομία στο κεφάλαιο 5.4.1 θα διαπιστώσουμε ότι η συγκεκριμένη συνεταιριστική οργάνωση αποτελεί τον στυλοβάτη της τοπικής οικονομίας την οποία την έχει μετατρέψει σε μία κοινωνία πρότυπο.

Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτοευθύνης, της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης.

Οι αξίες αυτές, τις οποίες ασπάζονται οι συνεταιρισμοί, είναι σύμφυτες με την φυσιογνωμία και την επιτυχία των συνεταιρισμών. Σύμφωνα με τη συνεταιριστική

παράδοση, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της ειλικρίνειας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους (Καβουλάκος-Γριτζάς,2015) Η υποταγή του οικονομικού συμφέροντος σε αξίες που προσθέτουν ποιοτικά στοιχεία στην οικονομική ζωή και αποβλέπουν στην κοινωνική αναβάθμιση καθιστούν τον συνεταιρισμό μοναδικό και ξεχωριστό.(Κοντογεώργος)

2.4 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

Μετά το 1923 στην Ελλάδα δημιουργήθηκαν ευνοϊκές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες για την ανάπτυξη του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος.Ο μεγάλος βαθμός αβεβαιότητας του αγροτικού τομέα και η ανάγκη για την διεκδίκηση των αιτημάτων τους, της ανασυγκρότησης των νοικοκυριών τους και της επιβίωσης, οδηγεί τους αγρότες στη συνεργασία μεταξύ τους προκειμένου να αποκτήσουν διαπραγματευτική δύναμη. Ο συνεταιρισμός αποτελούσε για τους αγρότες ένα ισχυρό μέσο οργάνωσης για την προμήθεια των απαραίτητων παραγωγικών μέσων και εφοδίων αλλά και την ικανοποίηση των διεκδικήσεων τους από το κράτος. (Αβδελίδης,1975) Η σύσταση και η λειτουργία τους συνδέθηκε με σημαντικά εποτεύγματα όπως ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας και η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των αγροτών.Από το 1980 το πείραμα αυτό απέτυχε αφήνοντας χρέη και ένα αίσθημα αποστροφής των αγροτών στο <<συνεταιρίζεσθαι >>.

Σήμερα μέσα στις καινούργιες συνθήκες της χώρας οι αγροτικοί συνεταιρισμοί μπορούν και πρέπει να παίξουν αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη όχι μόνο της αγροτικής αλλά και ολόκληρης της οικονομίας της χώρας.

Απέναντι στη βάνουση νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση και τη βαθιά ύφεση που προκάλεσαν τα καταστροφικά μέτρα λιτότητας οι αγροτικοί συνεταιρισμοί προσπαθούν να αποφύγουν τις παθογένειες του παρελθόντος και καταφέρνουν να διαγράψουν επιτυχημένη πορεία συμβάλλοντας στην τοπική ανάπτυξη και στην στήριξη των μικροπαραγωγών απέναντι στον παγκόσμιο ανταγωνισμό και τα εταιρικά μοντέλα των agri business.(Κιουπκιάλης Αλ.,2014)

2.5 Τα Όργανα Διοίκησης των Αγροτικών Συνεταιρισμών

Ο συνεταιρισμός αποτελεί μία εναλλακτική και ιδιαίτερη πρόταση επιχειρηματικότητας που η οργάνωση και η διοίκηση του διαφέρει από τις άλλες μορφές επιχειρήσεων καθώς λειτουργεί προς όφελος των μελών του βασιζόμενο σε αρχές και αξίες. (Κοντογεώργος & Σεργάκη, 2015)

Η οργάνωση και η δομή ενός συνεταιρισμού είναι καθοριστική για την βιωσιμότητα και την μετέπειτα πορεία του. Ο νόμος 4673/2020 προβλέπει τρία όργανα διοίκησης για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς: τη Γενική Συνέλευση (ΓΣ), το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) και το Εποπτικό Συμβούλιο (ΕΣ). Τα διοικητικά όργανα του συνεταιρισμού εκλέγονται με δημοκρατικές διαδικασίες από τα μέλη του συνεταιρισμού.

Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο του αγροτικού συνεταιρισμού και αποτελεί την πηγή κάθε εξουσίας και κάθε αρχής. Είναι το νομοθετικό όργανο του συνεταιρισμού αφού έχει τη δυνατότητα να θεσπίζει και να τροποποιεί τους κανόνες του καταστατικού. Αποφασίζει για κάθε θέμα που ορίζεται από το νόμο ή το καταστατικό αλλά και για κάθε άλλο που ρητά δεν προβλέπεται απόφαση άλλου οργάνου. Σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ.4 η Γενική Συνέλευση συγκαλείται από το Διοικητικό Συμβούλιο και διακρίνεται σε τακτική και έκτακτη. Η τακτική συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο και η έκτακτη πραγματοποιείται όταν προκύπτουν έκτακτα ζητήματα τα οποία δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Έκτακτη Γενική Συνέλευση μπορεί να συγκαλέσει τόσο το Εποπτικό Συμβούλιο όσο και το 1/5 των μελών του συνεταιρισμού για λόγους που προβλέπονται από το καταστατικό ή το νόμο ή όταν επιβάλλεται για τα συμφέροντα των μελών του συνεταιρισμού. Μέλη ΓΣ μπορούν να γίνουν όλα όσα έχουν εκπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οικονομικές υποχρεώσεις προς τον ΑΣ. Κάθε μέλος έχει μία ψήφο για κάθε μία υποχρεωτική μερίδα εκτός από τα μέλη που είναι επενδυτές οι οποίοι μπορούν να έχουν περισσότερες από μία μερίδες με μία ψήφο χωρίς όμως ο συνολικός αριθμός των ψήφων όλων των μελών των επενδυτών να υπερβαίνει το 35% του συνολικού αριθμού των ψήφων που διαθέτουν όλα τα μέλη του ΑΣ. Αρμοδιότητες της ΓΣ είναι:

- 1) Η τροποποίηση του καταστατικού
- 2) Η συγχώνευση, η μετατροπή, η παράταση της διάρκειας και η λύση του ΑΣ.
- 3) Η εκλογή και η ανάκληση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου, καθώς και η εξουσιοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου για την πρόσληψη Γενικού Διευθυντή του ΑΣ
- 4) Η έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και ο καθορισμός του τρόπου διάθεσης των πλεονασμάτων της χρήσης.
- 5) Η μεταβολή του ύψους της αξίας της συνεταιρικής μερίδας, η έγκριση εισόδου στον ΑΣ μελών - επενδυτών και ο καθορισμός του ύψους της μερίδας τους Διπλωματική Εργασία
- 6) Η επιβάρυνση των μελών από τυχόν ζημιές.
- 7) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη
- 8) Η έγκριση του προγράμματος επιχειρηματικής δράσης και ανάπτυξης του ΑΣ και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός.
- 9) Η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων, καθώς και των ετήσιων αμοιβών των οργάνων της διοίκησης
- 10) Η απαλλαγή από κάθε ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου.
- 11) Η ψήφιση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και του κανονισμού εργασίας
- 12) Η απόφαση για την πώληση ακινήτων.
- 13) Ο ορισμός των ελεγκτών του άρθρου 24 για την επόμενη οικονομική χρήση και ο καθορισμός της αμοιβής τους
- 14) Η έγκριση συμβάσεων που συνάπτουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου με τον ΑΣ
- 15) Κάθε άλλο θέμα, που προβλέπεται στο καταστατικό

Το ΔΣ εκλέγεται από τη ΓΣ με μυστική ψηφοφορία και αποτελείται μόνο από μέλη του συνεταιρισμού που συναλλασονται με αυτόν ή από μέλη-επενδυτές εφόσον το προβλέπει το καταστατικό. Πρόκειται για ένα ολογομελές και ευκίνητο όργανο που απαρτίζεται από άτομα που η ΓΣ θεωρεί ότι έχουν τις ικανότητες και το ήθος να χειριστούν τις υποθέσεις του συνεταιρισμού. Το ΔΣ εκπροσωπεί το συνεταιρισμό και αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν τη διοίκηση και τη διαχείριση του συνεταιρισμού, σύμφωνα με όσα

καθορίζουν οι νόμοι, το καταστατικό του συνεταιρισμού και οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης, με στόχο την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών και την εκπλήρωση της κοινωνικής αποστολής του συνεταιρισμού. Η διάρκεια της θητείας του ορίζεται από το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 3 ετών και μεγαλύτερη των 5. Το ΔΣ βρίσκεται σε απαρτία όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Ο Ν.4673/2020 ορίζει ότι το ΔΣ μπορεί να συνεδριάζει μέσω τηλεδιάσκεψης εφόσον το προβλέπει το καταστατικό του συνεταιρισμού. Οι αρμοδιότητες του ΔΣ είναι :

- α) να συγκαλεί τη γενική συνέλευση σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση
 - β) να αποφασίζει για την αποδοχή ή μη αίτησης εγγραφής μέλους στον αγροτικό συνεταιρισμό
 - γ) να αποφασίζει για τη μεταβίβαση συνεταιριστικής μερίδας (όταν δεν απαγορεύεται από το καταστατικό)
 - δ) να ορίζει τους αντιπροσώπους του ΑΣ σε συνεταιριστικές ενώσεις, συνεταιριστικές εταιρίες ή σε νομικά πρόσωπα, στα οποία συμμετέχει ο ΑΣ
 - ε) εκλέγεται από τη ΓΣ με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία και ελέγχει τις πράξεις του ΔΣ και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης.
 - στ) να δημιουργήσει και να διατηρεί σε λειτουργία ιστοσελίδα του αγροτικού συνεταιρισμού
- Το Εποπτικό Συμβούλιο όπως και το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγεται από τη ΓΣ με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Είναι όργανο εσωτερικού ελέγχου καθώς ελέγχει τις πράξεις του ΔΣ και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Σε περίπτωση σοβαρών παραβάσεων που μπορούν να βλάψουν τα συμφέροντα του αγροτικού συνεταιρισμού το Εποπτικό Συμβούλιο συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση.

Το Εποπτικό Συμβούλιο αποτελείται από τρία τουλάχιστον μέλη , ένα από τα οποία είναι ο Πρόεδρος, ο οποίος έχει την αρμοδιότητα να συγκαλεί το όργανο και να διευθύνει τις εργασίες του. Μεταξύ των μελών του Εποπτικού και του Διοικητικού Συμβουλίου δεν επιτρέπεται να υπάρχει συγγενική σχέση μέχρι και δευτέρου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας. Σύμφωνα με το Ν4674/2020 απαγορεύεται μέλη του Αγροτικού Συνεταιρισμού

που κατά την προηγούμενη θητεία της διοίκησης ήταν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κατά την τρέχουσα θητεία να εκλεγούν μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου. Η θητεία των μελών του Εποπτικού Συμβουλίου ορίζεται από το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 3 ετών και μεγαλύτερη των 5. Το Εποπτικό Συμβούλιο συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά στους τέσσερις μήνες.

Για κάθε διαχειριστική περίοδο και για κάθε δραστηριότητα συντάσσει έκθεση την οποία υποχρεούται να την αποστείλει στην Εποπτεύουσα αρχή και να την αναρτήσει στα γραφεία της έδρας του δέκα μέρες πριν τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την δυνατότητα ορισμού από το διοικητικό συμβούλιο Γενικού Διευθυντή, στον οποίο να αναθέτει με σύμβαση τη μερική ή ολική άσκηση των εξουσιών και αρμοδιοτήτων του διοικητικού συμβουλίου, εκτός από εκείνες που σύμφωνα με το νόμο απαιτούν τη συλλογική ενέργεια. Τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και οι αρμοδιότητές του καθορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο. Η επιλογή του Γενικού Διευθυντή γίνεται με προκήρυξη που δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο.

Ο ρόλος του διευθυντή είναι ιδιαίτερα σημαντικός και ο αγροτικός συνεταιρισμός οφείλει να τον επιλέξει με ιδιαίτερη προσοχή καθώς, από τις αρμοδιότητες που του έχουν εκχωρηθεί καθορίζεται η ομαλή διεξαγωγή των εργασιών του συνεταιρισμού. Ο Γενικός Διευθυντής έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) Εισηγείται στο διοικητικό συμβούλιο, β) Εφαρμόζει τις αποφάσεις πολιτικής της γενικής συνέλευσης και του διοικητικού συμβουλίου και λογοδοτεί σε αυτά, γ) Διευθύνει τις εργασίες του συνεταιρισμού χρησιμοποιώντας τις αρχές της διοίκησης (Σχεδιασμό, Οργάνωση, Διεύθυνση και Έλεγχο), (Κοντογεώργος-Σεργάκη Π., 2015)

Η δομή των ΑΣ παρουσιάζει συχνά προβλήματα που οφείλονται σε διαφωνίες μεταξύ του ΓΔ και του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά και στη δυσπιστία και αμφιβολία των μελών ως προς το ΔΣ σχετικά με τη διαχείριση των πόρων του συνεταιρισμού. (Hammer, 2015)

3.ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ελληνική νομοθεσία διακρίνεται από μία συνεχόμενη σύσταση και τροποποίηση των νομοθεσιών για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Η συνεταιριστική νομοθεσία ξεκινάει από το 1915 και αποτελείται από έξι συνεταιριστικούς νόμους από τους οποίους οι πέντε αναφέρονται στους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Ο πρώτος νόμος για τους συνεταιρισμούς Ν.602/1915 (ΦΕΚ 33/24-1-1915 602/2015) <<Περί συνεταιρισμών >> συντάκτης του οποίου ήταν ο Σωκράτης Ιασεμίδης ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και αργότερα του Υπουργείου Γεωργίας, αποτέλεσε τη βάση της νόμιμης εξέλιξης του. Πρόκειται για ένα προοδευτικό νόμο με μια σειρά δημοκρατικών διατάξεων που ίσχυσε μέχρι το 1979, βασίστηκε στο γερμανοαυστριακό μοντέλο και στόχευε στην προστασία των παραγωγών-καταναλωτών από τους μεσάζοντες κατά την πώληση ή την αγορά αγροτικών προϊόντων, την προμήθεια γεωργικών εφοδίων και στην καταπολέμηση της τοκογλυφίας. Οι προοδευτικές διατάξεις του Νόμου 602 συνέβαλλαν ελάχιστα στην εξέλιξη του συνεταιριστικού κινήματος. Κύριο μειονέκτημα του συγκεκριμένου νόμου που οδήγησε και στην αντικατάστασή του ήταν οι περιορισμοί στις δραστηριότητες των συνεταιρισμών.

Σε αντίθεση με το Ν.602/1915 που ίσχυε και για τους αστικούς συνεταιρισμούς, ο Ν.921/1979 << Περί γεωργικών συνεταιρισμών >> όπως φανερώνει και ο τίτλος αφορούσε μόνο τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Ο Ν.921 προέβλεπε: α) Την ανάληψη κάθε δραστηριότητας από τους συνεταιρισμούς β) Μέλη του συνεταιρισμού μπορούσαν να γίνουν φυσικά πρόσωπα ηλικίας 18 ετών και άνω που ασκούσαν ως κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα τη γεωργία αλλά και νομικά πρόσωπα γ) Χρησιμοποιούσαν ενιαίο ψηφοδέλτιο για την ανάδειξη των μελών του ΔΣ δ) Δικαίωμα εκλογής στο Δ.Σ είχε κάθε μέλος του συνεταιρισμού ε) Η εποπτεία των γεωργικών συνεταιρισμών γίνονταν από τους Επόπτες γεωργικών συνεταιρισμών στ) Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας ήταν 5.000 δραχμές τουλάχιστον, με εξαίρεση τα νησιά και τις ορεινές περιοχές που μπορούσε να μειωθεί ως

και 2.500 δραχμές.στ) Ως όργανο εκπροσώπησης του συνεταιρισμού οριζόταν η ΠΑΣΕΓΕΣ
η) Δεν απαγόρευε την ύπαρξη και άλλων συνεταιρισμών στο ίδιο χωριό ή περισσότερων
μιας ένωσης στο νομό.Ο νόμος αυτός τροποιήθηκε το 1982 με το νόμο 1257/1982 ως προς
την εκλογική διαδικασία του Δ.Σ και Ε.Σ (Κοντογεώργος, 2015)

Ο Ν.1541/1985 <<Αγροτικές Συνεταιριστικές οργανώσεις>> που ακολούθησε θεωρήθηκε ο
πιο επιβλαβής για τους συνεταιρισμούς και το συνεταιριστικό κίνημα γενικότερα.
Πρόβλεπε α)Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας ήταν 25000 δραχμές β)Μέλη του
συνεταιρισμού γίνονταν μόνο φυσικά πρόσωπα γ)Δεν επιτρεπόταν η ίδρυση δεύτερου
αγροτικού συνεταιρισμού στο ίδιο χωριό ή δεύτερης ένωσης στον ίδιο νομό.

δ) Για την σύσταση του συνεταιρισμού απαιτούνταν τουλάχιστον 50 μέλη ή λιγότερα μόνο
κατόπιν αποφάσεως του εκάστοτε υπουργού γεωργίας ε) Προβλεπόταν παραταξιακά
ψηφοδέλτια και όχι ενιαίο στ) Όργανο εκπροσώπησης καθίσταται η ΓΕΣΑΣΕ (Γενική
Συνομοσπονδία Αγροτικών Συνεταιρισμών Ελλάδος η) Εποπτικό συμβούλιο με όργανα
εξουσιοδοτημένα από την ΑΤΕ μετά από πρόσκληση συναρμόδιων φορέων το οποίο δεν
λειτούργησε ποτέ (Κοντογεώργος, 2015)

Ακολούθησε ο συνεταιριστικός νόμος 2169/1993 <<Αγροτικές Συνεταιριστικές οργανώσεις
και άλλες διατάξεις>> σύμφωνα με τον οποίο α) Για την σύστασή του αγροτικού
συνεταιρισμού απαιτούνται 20 άτομα β) Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας είναι 50000
δραχμές γ)Προβλέπεται ενιαίο ψηφοδέλτιο για την εκλογή του Δ.Σ και Ε.Σ δ)Οι αγροτικές
συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν να αναλάβουν οποιαδήποτε δράση για την επίτευξη
του σκοπού τους.

Έπειτα από μια σειρά άτυχων νομοθετικών παρεμβάσεων ο τέταρτος κατά σειρά νόμος
που αφορά αποκλειστικά τους αγροτικούς συνεταιρισμούς επανέφερε αρκετές ρυθμίσεις
του πρωταρχικού νόμου 602/1915.

Ο Ν.2810/2000 <<Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις>> σταμάτησε τις συχνές αλλαγές
στη νομοθεσία και παρέμεινε σε ισχύ για δέκα έξι χρόνια. Θεωρήθηκε ιδιαίτερα
ριζοσπαστικός και αποτέλεσε το βασικό νομοθέτημα για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Ο Ν.4015/2011 <<Θεσμικό πλαίσιο για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, τις συλλογικές Οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου-Οργάνωση της εποπτείας του κράτους >> διαμόρφωσε εκ νέου το νομικό καθεστώς για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς που είχε διαμορφωθεί σύμφωνα με το Ν.2810/2000 και ο οποίος είχε υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις από το Ν.3147/2003. Με το Ν4015/2011 καταργήθηκε ο β' και γ' βαθμός συνεταιριστικής οργάνωσης και δρομολογήθηκε η μετατροπή τους σε πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Ιδιαίτερα σημεία του συνεταιριστικού νόμου 4015/2011 είναι ότι α) Ο συνεταιρισμός για να θεωρηθεί ενεργός θα πρέπει να έχει συνεταιριστικό κεφάλαιο τουλάχιστον 30.000 ευρώ, β)Οι ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών μπορούν να μετατραπούν αν θέλουν σε Αγροτικές εταιρικές συμπράξεις.(Κοντογεώργος, 2015)

Ο Ν.4384/2016 << Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις>> περιέχει λεπτομερείς κανόνες που περιορίζουν τις διαδικασίες λειτουργίας και λήψης αποφάσεων οι οποίες θα έπρεπε να καθορίζονται από το καταστατικό και όχι από το νόμο. όπως τη δυνατότητα των μελών να επιλέγουν τα ίδια την επιχειρησιακή τους κατεύθυνση, τον αριθμό των μελών, το πόσους ψήφους μπορεί να έχει το κάθε μέλος και τους κανόνες που ορίζουν τις σχέσεις των μελών με τον συνεταιρισμό.

Η ανεπάρκεια των προηγούμενων νόμων, οι γραφειοκρατικές και περίπλοκες διαδικασίες και υποχρεώσεις στη λειτουργία των αγροτικών συνεταιρισμών αλλά και η αναγκαιότητα για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα, οδήγησε στη ψήφιση ενός νέου νόμου. Στις 4 Μαρτίου 2020 ψηφίστηκε ο Ν.4673/2020 *Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις* και δημοσιεύτηκε στο φύλλο 52 της Εφημερίδας της Κυβέρνησης. Ο Ν.4673/2020 αποτελεί τη τελευταία νομοθεσία για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Σύμφωνα με το Ν.4673/2020 (ΦΕΚ Α' 52/11-3-2020) όπως αναφέρεται στο άρθρο 1: << Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ) είναι αυτόνομες εθελοντικές ενώσεις προσώπων, οι οποίοι συγκροτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και επιδιώκουν την οικονομική ανάπτυξη και προαγωγή των μελών τους μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης αγροτικής συνεταιριστικής επιχείρησης. Στους αγροτικούς συνεταιρισμούς περιλαμβάνονται οι αλιευτικοί, οι κτηνοτροφικοί, οι μελισσοκομικοί, οι αγροβιοτεχνικοί, οι αγροτουριστικοί, οι σηροτροφικοί, οι οικοτεχνικοί και οι γυναικείοι. Οι δασικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος νόμου >>.

Ο νέος νόμος παρέχει περισσότερες αρμοδιότητες στα μέλη του ΑΣ καθώς ορίζουν τις διατάξεις του καταστατικού και διαμορφώνουν μέσω αυτού το κατάλληλο πλαίσιο λειτουργίας του ως ιδιωτική και αυτόνομη επιχείρηση.

Σε αντίθεση με το Ν.4384/2016 που τα μέλη κατείχαν προαιρετικές συνεταιρικές μερίδες χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Ν4673/2020 εντυπωσιάζει με μεταβολές όπως η δυνατότητα συμμετοχής μελών-επενδυτών με δικαίωμα ψήφου, πράγμα που καθιστά ελκυστική τη συμμετοχή τους.

Ο ρόλος του κράτους περιορίζεται στις διαδικασίες καταχώρησης στο Μητρώο, στον έλεγχο της σωστής λειτουργίας και στην ανάπτυξη των ΑΣ. Η συγκεκριμένη νομοθεσία προκάλεσε αρνητικά σχόλια τόσο από διεθνείς φορείς όσο και από συνεταιριστικές οργανώσεις του ελλαδικού χώρου λόγω κινδύνου απώλειας του συνεταιριστικού χαρακτήρα των αγροτικών συνεταιρισμών. (Δουβίτσα,2020) Η είσοδος των ιδιωτών με ποσοστό (εώς και 35%) κατοχής επί των υποχρεωτικών μεριδίων είναι απειλή για την συνεταιριστική κουλτούρα και ενέχει κίνδυνος άλωσης και διάλυσής τους.

4. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ 'ΖΑΓΟΡΙΝ'

Στο πλαίσιο αυτής της διπλωματικής εργασίας ως αντικείμενο μελέτης επιλέχτηκε ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς 'ΖΑΓΟΡΙΝ'. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού του συνεταιρισμού που εγκρίθηκε με την αρ.1338/66149/11-3-22 απόφαση της Εποπτεύουσας Αρχής και αποτελείται από 44 άρθρα, έδρα του συνεταιρισμού ορίζεται ο Δήμος Ζαγοράς-Μουρεσίου, της Περιφερειακής Ενότητας Μαγνησίας της Περιφέρειας Θεσσαλίας και ειδικότερα η Δημοτική Ενότητα Ζαγοράς, όπου είναι εγκατεστημένη η διοίκησή του.

Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς Πηλίου είναι ένας από τους πρώτους συνεταιρισμούς και μια από τις πιο δυναμικές πρωτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις της χώρας μας που το 1982 ανακηρύχτηκε σε συνεταιρισμό <<πυλότε>> ενώ παράλληλα συγκαταλέγεται στους τρεις πρότυπους συνεταιρισμούς της Ευρώπης.

Η συνεταιριστική αυτή οργάνωση ιδρύθηκε μέσα σε ένα ευμετάβλητο σκηνικό με έντονες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές ζυμώσεις επί κυβερνήσεις Σπυρίδωνα Λάμπρου, στις 27 Οκτωβρίου 1916 από 199 Ζαγοριανούς με την επωνυμία <<Συνεταιρισμός Πωλήσεως Γεωργικών προϊόντων Ζαγοράς>> και είχε ως κύρια προϊόντα τις πατάτες και τα φουντούκια. Η εκμετάλλευση των αγροτών από τους μεσάζοντες και τους εμπόρους, η καταστροφή καλλιεργειών από ασθένειες, η χαμηλή απόδοση των καλλιεργειών λόγω ανύπαρκτων δικτύων άρδευσης, η ανυπαρξία ψυγείων για την συντήρηση των ευπαθών φρούτων, οι πολιτικές εξελίξεις της εποχής με την εναλλαγή των κυβερνήσεων και την αδιαφορία τους, είναι οι λόγοι που οδήγησαν τους κατοίκους της Ζαγοράς στην αναζήτηση συνεργασιών και ομαδικών εμπορικών πρακτικών.

Στα 100 χρόνια της ιστορικής πορείας του συνεταιρισμού η Ελλάδα δοκιμάστηκε από

πολέμους, οικονομικές κρίσεις και άλλα γεγονότα. Η λειτουργία του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγοράς δεν θα μπορούσε να μην επηρεαζόταν από το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο που διαμορφωνόταν κάθε φορά.

Στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του 1916-1921 ο Συνεταιρισμός έχει περιέλθει σε μία κατάσταση αδράνειας, ενώ η δεκαετία 1930-1940 μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια περίοδος έντονων οργανωτικών προσπαθειών. Ακολουθεί μία δεκαετία που ο συνεταιρισμός εστιάζει στις αντιστάσεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Οι οικονομικές συνέπειες του πολέμου είχαν επιπτώσεις και στην οργάνωση καθώς τη δεκαετία 1950-1960 περιήλθε σε οικονομική ασφυξία. Από τη δεκαετία του 1960 εξαπλώνεται στην περιοχή η καλλιέργεια της ποικιλίας μήλων 'Στάρκιν' και γίνεται η κύρια καλλιέργεια.

Στη δεκαετία του '80, η οποία αποτελεί για την οργάνωση την δεκαετία των υποδομών καθώς δημιουργούνται σημαντικές υποδομές, ο συνεταιρισμός σημειώνει μεγάλη άνθιση, συγκεντρώνοντας το 98% των παραγωγών της περιοχής. Το 1985 πραγματοποιούνται σημαντικές αλλαγές, καθοριστικές για τη μετέπειτα πορεία του. Ο συνεταιρισμός αλλάζει επωνυμία και γίνεται ο 'Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς Πηλίου', τα μήλα αποκτούν το διακριτικό όνομα <<Ζαγορίν/Zagorin>> με κστοχρωμένο διεθνώς εμπορικό σήμα και κυκλοφορούν στην αγορά με το ειδικό αυτοκόλλητο του λογότυπου που τα κάνουν ξεχωριστά.

Την επόμενη δεκαετία του 1990-2000 ο συνεταιρισμός δίνει ιδιαίτερη σημασία στο μάρκετινγκ. Το 1996 έρχεται η αναγνώριση με την ετικέτα Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και έτσι τα μήλα <<Ζαγορίν>> γίνονται προϊόντα υψηλών προδιαγραφών που κατακτούν τις διεθνείς αγορές. Το 2009 ο συνεταιρισμός στρέφεται σε φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους καλλιέργειας και παράλληλα ξεκινάει τις εξαγωγές στην Αίγυπτο αλλά και στη Γερμανία.

Σήμερα ο Συνεταιρισμός θεωρείται μία από τις σημαντικότερες οικονομικές μονάδες της Μαγνησίας καθώς συγκεντρώνει, συντηρεί συσκευάζει και διακινεί σχεδόν το 100% της παραγωγής των μήλων της περιοχής όπως και των υπόλοιπων προϊόντων διαθέτοντας ένα υπερσύγχρονο ιδιωτικό συγκρότημα ψυγείων-διαλογητηρίων, από τα μεγαλύτερα των Βαλκανίων, με εξαγωγές που αγγίζουν το 30%.

Συμμετοχή % του πρωτογενή τομέα της Θεσσαλίας στη συνολική παραγωγή του
πρωτογενή τομέα της χώρας

Έτος	Θεσσαλία	Κατάταξη
2000	13,72%	2η
2001	12,23%	2η
2002	13,01%	2η
2003	14,26%	2η
2004	13,54%	2η
2005	13,42%	2η
2006	11,57%	2η
2007	11,60%	2η
2008	12,88%	2η
2009	14,22%	2η

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι ο πρωτογενής τομέας στη Θεσσαλία για το χρονικό διάστημα 2000-2009 βρίσκεται στη 2η θέση και αποδεικνύει την σημαντικότητά της στη συνολική παραγωγή του πρωτογενή τομέα της χώρας.

Στο ανατολικό μέρος της Θεσσαλίας βρίσκεται η Ζαγορά. Η Ζαγορά είναι ένα από τα ομορφότερα και μεγαλύτερα χωριά του ανατολικού Πηλίου. Το όνομά του είναι σλαβικής προέλευσης και σημαίνει 'πίσω μέρος του βουνού'. Γαντζωμένη στις καταπράσινες παρυφές του μυθικού βουνού των Κενταύρων, σε υψόμετρο 458 μ. και με θέα στο καταγάλανο Αιγαίο πέλαγος, η Ζαγορά αναπτύχθηκε εμπορικά και πνευματικά τον 17ο και τον 18ο αιώνα και σήμερα αποτελεί σημαντικό οικονομικό κέντρο της περιοχής.

Η Ζαγορά είναι η έδρα του δήμου Ζαγοράς- Μουρεσίου στον νομό Μαγνησίας και περιλαμβάνει τα εξής χωριά: Μακρυράχη, Πουρί, Αγ.Δημήτριο, Ανήλιο, Κισσός, Τσαγκαράδα και Ξορύχι και απέχει από το Βόλο 47 χιλιόμετρα. Κύρια πηγή πλούτου των κατοίκων της, που σύμφωνα με την απογραφή του 2011 είναι 2.074, αποτελεί η γεωργία βασιζόμενη στην παραγωγή μήλου και φικικιού. Χαρακτηριστικό της περιοχής αυτής είναι η συνεταιριστική ιδέα η οποία υπήρξε από τον 17ο αιώνα και πιθανόν να μπολιάστηκε και στις επόμενες γενιές. Εκτός από τον συνεταιρισμό 'Ζαγορίν' στο χωριό λειτουργεί και ο Γυναικείος

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς ο οποίος ιδρύθηκε το 1993 από πενήντα γυναίκες με σκοπό να αξιοποιήσουν τις παραδόσεις. Η Ζαγορά, το ιστορικό αυτό κεφαλοχώρι, αποτελεί σημείο αναφοράς και φάρος πολιτισμού για την ευρύτερη περιοχή του Ανατολικού Πηλίου που αν και έχει εξελιχθεί σε διάσημο τουριστικό προορισμό ωστόσο δεν έγινε τουριστικοκεντρικός τόπος.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 Ποιοτική έρευνα

Τα τελευταία χρόνια η επιστημονική κοινότητα έχει στρέψει το ενδιαφέρον της στην ποιοτική έρευνα. Σύμφωνα με τους Denzin & Lincoln, << η ποιοτική έρευνα είναι μία πλαισιοθετημένη δραστηριότητα που τοποθετεί τον παρατηρητή στον κόσμο >>. (Denzin & Lincoln, 2005) Η ποιοτική έρευνα βασίζεται σε δεδομένα μη απολύτως διακριτά και μετρήσιμα. Χρησιμοποιείται κυρίως στις κοινωνικές επιστήμες και προσπαθεί να διερευνήσει και να εξηγήσει σε βάθος ένα κοινωνικό φαινόμενο. Κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι στην ποιοτική έρευνα οι ερευνητές εξετάζουν το αντικείμενο στο φυσικό τους περιβάλλον προσπαθώντας να το εξηγήσουν με βάση την ερμηνεία που έχουν δώσει οι ίδιοι οι άνθρωποι σε αυτό.

Οι πιο ουσιαστικές τεχνικές και μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την ποιοτική έρευνα είναι: η συνέντευξη (interview) που διακρίνεται στη δομημένη, στη συνέντευξη σε βάθος και στην ελεύθερη ή μη δομημένη, η παρατήρηση (observation) και κυρίως η συμμετοχική παρατήρηση (participant observation), η βιογραφική ανάλυση (biographical analysis), η μελέτη περίπτωσης (case study), και οι ομάδες εστίασης (focusGroups).

- Η συνέντευξη είναι ένα από τα βασικότερα εργαλεία της ποιοτικής μεθόδου. Στις δομημένες συνεντεύξεις ζητείται από τον ερωτώμενο να απαντήσει σε προκαθορισμένες ερωτήσεις. Στις μη δομημένες υπάρχει ελευθερία που σχετίζεται με τη συζήτηση, τη δομή των ερωτήσεων και το ερευνητικό θέμα. Η συνέντευξη σε βάθος αφορά ένα σύνολο προκαθορισμένων κατά κάποιο τρόπο ερωτήσεων που χρησιμοποιεί ο ερευνητής ως οδηγό προκειμένου να καλύψει τα θέματα που θεωρεί σημαντικά. Οι ποιοτικές συνεντεύξεις μπορούν να πραγματοποιηθούν είτε ατομικά είτε στο πλαίσιο μιας ομάδας.

- Η βιογραφική συνέντευξη αποτελεί ένα τύπο ανοικτής, μη δομημένης συνέντευξης όπου ο ερωτώμενος αφηγείται τις εμπειρίες του και παράγει ιστορίες αντί για σύντομες απαντήσεις ή γενικές τοποθετήσεις

• Η μέθοδος της παρατήρησης αφορά την καταγραφή, την περιγραφή, την ανάλυση και την ερμηνεία της ανθρώπινης συμπεριφοράς και είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στην ψυχολογική, κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα.

Η συμμετοχική παρατήρηση συνδέθηκε αρχικά με τους χώρους της κοινωνικής ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας και της εθνολογίας. Δεν έχει χρησιμοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό στην έρευνα των επιχειρήσεων και της διοίκησης ωστόσο μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους συγκέντρωσης στοιχείων.

Οι ερευνητές ζουν ανάμεσα σε αυτούς που μελετούν, τους παρατηρούν και μιλούν μαζί τους για να καταγράψουν συμπεριφορές, πεποιθήσεις και αντιλήψεις. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία από την πλευρά του ερευνητή.

• Η μελέτη περίπτωσης (case study) είναι πολύτιμη για την ποιοτική έρευνα. Χρησιμοποιείται κυρίως όταν πρόκειται να διερευνηθούν πολυσύνθετα κοινωνικά φαινόμενα. (Doolley, 2002) Χαρακτηριστικό αυτής της μεθόδου είναι ότι ο ερευνητής επικεντρώνεται σε μία συγκεκριμένη περίπτωση και εξερευνά τις διάφορες αλληλεπιδράσεις μέσα σε αυτή χωρίς να συγκεντρώνει δεδομένα από μεγάλα και αντιπροσωπευτικά δείγματα που δεν μπορούν να γενικευτούν τα αποτελέσματά της.

• Η χρήση της ομάδας εστίασης (Focusgroup) στην κοινωνική έρευνα εντοπίζεται από το 1940 ωστόσο το ενδιαφέρον των κοινωνικών επιστημών για τις ομάδες εστίασης έγινε ιδιαίτερα έντονο στα τέλη του 1980 και στις αρχές του 1990, όταν διαπιστώθηκε ότι μπορεί να λειτουργήσει αυτόνομα ως μία σημαντική πηγή δεδομένων.

Σύμφωνα με τον Krueger (1988) η μέθοδος των ομάδων εστίασης αφορά «*μια προσεκτικά οργανωμένη συζήτηση, η οποία είναι σχεδιασμένη να αντλεί αντιλήψεις και πεποιθήσεις σε ένα καθορισμένο ερευνητικό θέμα, μέσα σε ένα επιτρεπτικό, μη απειλητικό περιβάλλον*». Πρόκειται για μία ομαδική συζήτηση στην οποία οι επιλεγμένοι συμμετέχοντες μιλούν για ένα συγκεκριμένο θέμα μέσα από μία διαδικασία αλληλεπίδρασης που μπορεί να είναι <<κάθετη>> μεταξύ των μελών της ομάδας και του ερευνητή αλλά και <<οριζόντια>> δηλαδή αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων. Οι ομάδες εστίασης δεν αφορούν μόνο 'τι έχουν να πουν οι άνθρωποι' αλλά παρέχουν πληροφορίες και για την συμπεριφορά τους. Μέσω της συνέργειας οι συμμετέχοντες

προσπαθούν να δημιουργήσουν αποτελέσματα μεταξύ τους. Οι συγκρίσεις των εμπειριών και των απόψεων που πραγματοποιείται στην ομάδα εστίασης κάνει το αποτέλεσμα αρκετά διαφορετικό από την συγκέντρωση των απόψεων των ατόμων. (Κατερινάκης Θ., 2019)

Οι ομάδες εστίασης πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τρεις συμμετέχοντες αλλά ο ιδανικός αριθμός είναι από πέντε μέχρι επτά συμμετέχοντες. Η δυναμική της ομάδας επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων όπως την ηλικία, το φύλο, το επάγγελμα, την οικογενειακή και την οικονομική κατάσταση. Επίσης καθοριστικό ρόλο στην παραγωγή χρήσιμου ερευνητικού υλικού παίζει η σύνθεση της ομάδας που μπορεί να είναι είτε ομογενής είτε ετερογενής.

Οι ομογενείς ομάδες εστίασης διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων και ενδέχεται να υπάρχει ομοιότητα απόψεων και αντιλήψεων. Από την άλλη πλευρά οι ετερογενείς ομάδες εστίασης μπορούν να εμπλουτίσουν ή να παρακινήσουν μία συζήτηση αλλά ενδέχεται να δημιουργήσουν συνθήκες ανισορροπίας και να οδηγήσουν σε έλλειψη σεβασμού για διαφορετικές απόψεις που εκφράζονται από κάποια μέλη. (Ισαρή-Πουρκός Μ., 2015) Η ομάδα εστίασης διεξάγεται από τον συντονιστή, η παρουσία του οποίου είναι απαραίτητη και του επιτηρητή που διευκολύνει τη συζήτηση.

Ο ρόλος του συντονιστή είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς προϋποθέτει προσωπική εμπλοκή. Ο συντονιστής οφείλει ως ηγέτης της συζήτησης, να είναι ουδέτερος, να πραγματοποιήσει τις ερωτήσεις εντός του προβλεπόμενου χρόνου, να προωθή την ανταλλαγή απόψεων και αντιλήψεων, να ασφαλίσει την ισότητα μέσα στην ομάδα με τη συμμετοχή όλων στη συζήτηση και να αποφύγει τις συγκρούσεις και τον κίνδυνο αποπροσανατολισμού των συμμετεχόντων. Οι συμμετέχοντες σε μία ομάδα εστίασης ενδέχεται να συσχετίζονται μεταξύ τους είτε στην κοινωνική τους ζωή είτε στον εργασιακό τους χώρο. Βασικός παράγοντας για να χαρακτηριστεί μία ομάδα εστίασης επιτυχημένη είναι η σωστή αποτύπωση του ερευνητικού θέματος σε ερωτήματα ώστε να προκύψει μία εποικοδομητική συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων που θα οδηγήσει σε αξιόλογα αποτελέσματα. (Ισαρή Φ.-Πουρκός Μ., 2015)

5.2 Μεθοδολογία

Κατόπιν εξέτασης των μεθόδων συλλογής δεδομένων θεωρήθηκε πως η καταλληλότερη

μέθοδος για την διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την επίδραση του συνεταιρισμού στην τοπική κοινωνία που δραστηριοποιείται και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει είναι αυτή της ομάδας εστίασης (Focusgroup).

Η συγκεκριμένη μεθοδολογία επιλέχθηκε λόγω της αποδοτικότητάς της ως προς το κόστος. Η αλληλεπίδραση και η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των επιλεγμένων συμμετεχόντων συμβάλλει στην παραγωγή νέων ιδεών και περισσότερων αποτελεσμάτων σε σύντομο χρονικό διάστημα. Παράλληλα οδηγεί στη δημιουργία ενός φιλικού και ευχάριστου περιβάλλοντος για τους συμμετέχοντες με τον ρόλο του ερευνητή να είναι συμμετοχικός.

Στο παράρτημα 1 παρουσιάζεται η αρχική επικοινωνία με τον συνεταιρισμό για την αίτηση συμμετοχής στην έρευνα η οποία και εγκρίθηκε. Στο αρχικό στάδιο σχεδιασμού προσδιορίστηκαν η χρονική στιγμή τέλεσης της συνέντευξης, τα κίνητρα και ο αριθμός των μελών της ομάδας. Στη συνέχεια έχουμε τις ενότητες ερωτήσεων όπου για κάθε θεματική ενότητα ερωτήσεων θα έχουμε , εισαγωγικές (Introductory), μεταβατικές (Transition), Συμπληρωματικές και ερωτήσεις κλεισίματος (ending).

Η συνέντευξη των δύο ομάδων στηρίζεται πάνω σε ένα βασικό κορμό 3 θεματικών ενοτήτων, που ακριβώς για τον λόγο ότι η κάθε ομάδα παρουσιάζει μία διαφορετική εμπλοκή με τον συνεταιρισμό θα υπάρχουν διαφορετικά ενδιάμεσα ερωτήματα. Οι βασικές θεματικές ενότητες των ερωτήσεων στην πρώτη ομάδα είναι ο κοινωνικός και οικονομικός αντίκτυπος του συνεταιρισμού, η μακροβιότητά του και οι τρέχουσες προκλήσεις και στη δεύτερη ομάδα είναι η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική ανάπτυξη και η αποτίμηση.

Πριν την έναρξη των συνεντεύξεων εξηγήθηκε ξεχωριστά και δια ζώσης σε κάθε έναν από τους συμμετέχοντες για ακόμα μια φορά ο σκοπός της έρευνας, οι κανόνες της συνέντευξης, η τήρηση της εμπιστευτικότητας τόσο στο περιεχόμενο όσο και στο πρόσωπο και ιδιότητα των συμμετεχόντων. Μελετώντας τον αγροτικό συνεταιρισμό 'Ζαγορίν' μέσω του focusGroup θα διαπιστώσουμε τον ιδιαίτερο ενδιαφέρον που παρουσιάζει η μακρόχρονη επιτυχημένη πορεία του, το ρόλο του στην κοινωνία και θα δικαιολογήσει το λόγο για το οποίο αποτελεί πρότυπο και για άλλους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

5.3 Οργανώνοντας τις ομάδες Focusgroup

Η ερευνήτρια είχε το ρόλο της συντονίστριας και για να αποτυπώσει τα στοιχεία των ερωτημάτων ζήτησε τη βοήθεια της καταγραφής από συγγενικό της πρόσωπο και στις δύο

περιπτώσεις. Με τον τρόπο αυτόν συλλέχθηκαν πληροφορίες ώστε να εξάγει ασφαλή συμπεράσματα για το θέμα της εργασίας. Το πρωτόκολλο ακολουθήθηκε σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΑΠ. Πριν ξεκινήσει η συζήτηση, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν πως θα τηρηθεί η αρχή της ανωνυμίας και πως θα διατηρηθεί αντίγραφο ασφαλείας

Η διεξαγωγή της συζήτησης των ομάδων εστίασης ξεκίνησε με καλωσόρισμα των συμμετεχόντων. Αφού εξηγήθηκε από τη συντονίστρια η σημασία της έρευνας, ξεκίνησε η διαδικασία. Η ερευνήτρια έκανε ερωτήσεις βάσει σεναρίου τις οποίες είχε χωρίσει σε τρεις ενότητες. Η δομή περιλάμβανε:

- Εισαγωγικές ερωτήσεις με σκοπό την εισαγωγή των μελών στο θέμα της συζήτησης και προετοιμασία για την συνέχεια
- Μεταβατικές ερωτήσεις οι οποίες είναι σύντομες και έχουν σκοπό την εισαγωγή στις κύριες ερωτήσεις.
- Συμπληρωματικές που σκοπό έχουν να αναλυθούν εκτεταμένα οι κύριες ερωτήσεις προκειμένου να καλυφθούν κενά
- Ερωτήσεις κλεισίματος όπου εκφράζονται απορίες και προτάσεις για το θέμα.

5.4 Δομημένη Συζήτηση με Διδάγματα από Ομάδα Εστίασης (Focusgroup-1)

Το πρώτο μέρος της υλοποίησης της έρευνας έγινε με την μορφή δομημένης συζήτησης με διδάγματα από ομάδα εστίασης. Η ΟΕ πραγματοποιήθηκε σε αίθουσα του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν' και αποτελείται από τον Γενικό Διευθυντή και μέλος του συνεταιρισμού Διονύσιο Βαλασσά, τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και μέλος κο Ιωάννη Κράββαρη, τον κο Αντώνιο Πολίτη υπάλληλος στο τμήμα επικοινωνίας και τον κο Δημήτριο Σαμαρά υπάλληλος στο τμήμα εξαγωγών του συνεταιρισμού..

5.4.1 Η Ροή της Συζήτησης

Η περιγραφή της ροής της συζήτησης είναι διηγηματική, χρησιμοποιώντας ιστορικό ενεστώτα για να υπάρχει αμεσότητα στη διατύπωση. Η ερευνήτρια χρησιμοποιεί α' πρόσωπο όταν αναφέρεται στον εαυτό της και γ' πρόσωπο ενικού ή πληθυντικού όταν αναφέρεται στα

μέλη. Χρησιμοποιούνται εισαγωγικά όταν μεταφέρονται φράσεις αυτούσιες των μελών. Τα ερωτήματα παρατίθενται στο παράρτημα 3.

Η συζήτηση ξεκίνησε με ευχαριστίες προς τους συμμετέχοντες που ανταποκρίθηκαν στην πρότασή μου και έγιναν οι απαραίτητες συστάσεις. Στην πρώτη ερώτηση που αφορά πως συμβάλλει ο συνεταιρισμός στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής το λόγο πήρε ο κος Βαλασσάς λέγοντας ότι ο συνεταιρισμός είναι ο στυλοβάτης της οικονομίας στην περιοχή που σε μερικές περιπτώσεις αποδεικνύεται σημαντικότερος ακόμη και από τον δήμο. Στον συνεταιρισμό εμπιστεύονται οι άνθρωποι την περιουσία τους και την διαχείριση των προϊόντων τους. Είναι μία επιχείρηση που προσφέρει θέσεις εργασίας και φέρνει υπεραξία στο χωριό. Λόγω φήμης των προϊόντων λειτουργεί ως πρεσβευτής της περιοχής αυξάνοντας το κύρος του ονόματος της Ζαγοράς ακόμα και σε πεδίο τουρισμού και ιστορίας. Λειτουργεί συσπειρωτικά για την περιοχή και δημιουργεί δεσμούς. Ο κος Πολίτης πρόσθεσε ότι όλοι όσοι απασχολούνται στον συνεταιρισμό είναι κάτοικοι των περιοχών της Ζαγοράς, του Πουρίου και της Μακρυράχης. Στη συμπληρωματική ερώτηση αν αυτό είναι ο σκοπός του συνεταιρισμού ή απλό μέρος της κοινωνικής του ευθύνης ο Κος Βαλασσάς είπε ότι τα δύο αυτά είναι αλληλένδετα και σε αυτό συμφώνησαν όλοι. Στη συνέχεια έγινε αναφορά στα προγράμματα που συμμετέχει ο συνεταιρισμός με τον Πρόεδρο του ΔΣ να αναφέρει ότι ο συνεταιρισμός λαμβάνει μέρος σε εθνικά και κοινοτικά προγράμματα.

Ο Διευθυντής κος Βαλασσάς είπε << ότι συμμετέχει σε πολλά ερευνητικά αναπτυξιακά και περιβαλλοντικά προγράμματα >>, Ο κος Σαμαράς πρόσθεσε ότι ο συνεταιρισμός συμμετέχει και σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Στην επόμενη ερώτηση αν υπάρχει δυνατότητα συνεργειών του συνεταιρισμού με τον θεματικό τουρισμό όλοι απάντησαν καταφατικά. Το λόγο πήρε ο Διευθυντής και είπε ότι υπάρχει τέτοια δυνατότητα και μάλιστα ο τουρίστας ο ίδιος να γίνει προωθητής των τοπικών προϊόντων. Ο κος Πολίτης πρόσθεσε ότι ήδη υπάρχει συνεργασία και με τα ξενοδοχεία της περιοχής.

Στη συνέχεια ζήτησα να μου περιγράψουν πως λειτουργεί στην οικονομική αλυσίδα ο συνεταιρισμός. Ο κος Πολίτης είπε << ότι το 90% των ανθρώπων εδώ είναι παραγωγοί. Όλες οι επιχειρήσεις της περιοχής δουλεύουν από τους ανθρώπους αυτούς. Οπότε ο συνεταιρισμός καθορίζει εδώ την οικονομία >>. Στη συνέχεια πήρε το λόγο ο κος Σαμαράς και τόνισε ότι ο

συνεταιρισμός εξασφαλίζει εισόδημα στους ανθρώπους ακόμα και σε μία νεκρή περίοδο, από άποψη δουλειάς στα κτήματα γιατί οι άνθρωποι εργάζονται στα ψυγεία του συνεταιρισμού. Στην ουσία είπε ο κος Βαλασσάς << οι άνθρωποι παίρνουν μεροκάματο συσκευάζοντας τα δικά τους προϊόντα. Επίσης ο συνεταιρισμός παρεμβαίνει στην οικονομία μέσω παράπλευρων επιχειρήσεων όπως η λειτουργία σούπερ μάρκετ, η προμήθεια λιπασμάτων, αγροτικών μηχανημάτων και φυτοφαρμάκων και παροχή ασφαλειών στα αυτοκίνητα >>, Ο κος Πολίτης πρόσθεσε ότι ο συνεταιρισμός διαθέτει και τουριστικές επιχειρήσεις στο Χορευτό, Ο Πρόεδρος κος Ι. Κράββαρης πρόσθεσε ότι επίσης παρέχουν και τεχνικές συμβουλές και υποστήριξη στους αγρότες μέσω γεωπόνου που διαθέτει ο συνεταιρισμός.

Στη μεταβατική ερώτηση αν ο συνεταιρισμός προάγει τους στόχους τους όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι τους προάγει και αυτό ήταν άλλωστε και η προσδοκία τους από τον συνεταιρισμό. Ο κος Σαμαράς πήρε το λόγο και είπε ότι << είμαστε όλοι ευχαριστημένοι από την συνεχώς ανοδική πορεία του συνεταιρισμού αλλά ποτέ ικανοποιημένοι >>, όλοι επικρότησαν την άποψη του κυρίου Σαμαρά και ο κος Βαλασσάς τόνισε ότι δεν είναι όλα εξειδανικευμένα, προβλήματα υπάρχουν αλλά συνεχώς προσπαθούν για το καλύτερο. Στη συνέχεια της ενότητας αυτής τα μέλη της ομάδας κλήθηκαν να απαντήσουν αν η δημιουργία προϊόντων μεταποίησης του μήλου είναι στα άμεσα σχέδια του συνεταιρισμού. Ο κος Βαλασσάς είπε << το έχουμε σκεφτεί. Ήδη έχουμε δημιουργήσει το πετιμέζι . Υπάρχουν πολλές δυνατότητες παράπλευρων προϊόντων του μήλου και του κάστανου. Πρωτίστως του μήλου που είναι και η κύρια παραγωγή >>.Ο κος Πολίτης είπε ότι είναι ο επόμενος στόχος. Ρώτησα τι προϊόντα μπορούν να παράγουν και ο κος Βαλασσάς είπε ότι μπορούν να παράγουν χύμοι, μαρμελάδες, γλυκά. Ο πρόεδρος είπε ότι αυτά μπορούμε να τα βρούμε σε μικρές ποσότητες και από τον Γυναικείο Συνεταιρισμό Ζαγοράς με τον οποίο συνεργάζονται. Ο κος Πολίτης πρόσθεσε ότι << μπορούμε να παράγουμε επίσης κρασί και τσίπουρο από τα φιρίκια >>.

Η πρώτη ερώτηση από τη δεύτερη ενότητα αφορά τους παράγοντες που συνέβαλλαν στη μακροβιότητα του συνεταιρισμού. Το λόγο πήρε ο κος Πολίτης και είπε <<το κατασταστικό>> και ο κος Κράββαρης είπε << η σωστή εκλογή μελών>>. Ο κος Βαλασσάς είπε << ότι η μακροβιότητα οφείλεται σε πολλούς παράγοντες.. Ένας από τους βασικότερους

είναι σίγουρα το καταστατικό του συνεταιρισμού το οποίο υποχρεώνει τα μέλη να φέρουν το 100% της παραγωγής πράγμα που ούτε ο νόμος του κράτους δεν κατάφερε να το κάνει. Επιπλέον αν και ο συνεταιρισμός είναι επιχείρηση κοινωνικής οικονομίας εμείς τη λειτουργούμε με κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια. Η σταθερή πρώτη ύλη είναι καθοριστική για την υλοποίηση των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων σχεδίων το οποίο το κατεκτησε αυτό ο συνεταιρισμός μέσω του καταστατικού. Επίσης το εμπορικό σήμα είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας. Υπάρχουν ωστόσο και άλλοι λόγοι όπως η απομόνωση του χωριού, και το δύσκολο ορεινό ανάγλυφο της περιοχής προκάλεσε τη συσπείρωση >>.

Στη συνέχεια ο κος Πολίτης πρόσθεσε ότι σημαντικός παράγοντας είναι ότι το γεγονός ότι αν γίνεις μέλος του συνεταιρισμού θα πρέπει να παραμείνεις για δεκαπέντε χρόνια-παλιά ήταν δέκα χρόνια. <<Αυτά πιστεύω ότι ήταν τα κλειδιά >>. είπε ο κος Βαλασσάς. Και συνέχισε << αν θέλουμε όμως να ανατρέξουμε στο παρελθόν θα δούμε ότι σημαντικό ρόλο έπαιξε η μακρά ιστορική παράδοση του χωριού στο εμπόριο και οι καλές σχέσεις με τις εκάστοτε κυβερνήσεις>>, Ο κος Κράββαρης πρόσθεσε τις ΓΣ και τις συναντήσεις που βοηθούν στην επικοινωνία με τα μέλη.

Η επόμενη ερώτηση αφορά τα κριτήρια επιτυχίας που καθορίζουν ως διοίκηση. Το λόγο πήρε ο κος Βαλασσάς και είπε ότι το πρώτο κριτήριο είναι η εκκαθάριση δηλαδή το αποτέλεσμα, αυτό που θα πάρει ο παραγωγός, τα κέρδη στον ισολογισμό, οι φιλοπεριβαλλοντικές μέθοδοι, οι πιστοποιήσεις που είναι καθοριστικές για να επιβιώσουν στην αγορά, η συνεργασία με μεγάλες αλυσίδες και οι εξαγωγές. Ο κος Κράββαρης πρόσθεσε και την κατασκευή υποδομών.

Στη συνέχεια ρώτησα αν υπάρχουν συνεργασίες με άλλους συνεταιρισμούς, Ο κος Κράββαρης και ο κος Βαλασσάς είπαν ότι υπάρχουν συνεργασίες με άλλους συνεταιρισμούς σε προγράμματα προώθησης προϊόντων ΠΟΠ και συνεργασία με τον συνεταιρισμό Πηλίου. Ο κος Βαλασσάς ωστόσο επισήμανε ότι << δεν υφίσταται εμπορική συνεργασία γιατί είναι δύσκολο να νοθεύσουμε τα προϊόντα μας. Η Ελλάδα έχει έντονη τοπικότητα σε προϊόντα >> και σε αυτό συμφώνησαν όλοι.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε τον τρόπο με τον οποίο παρακολουθούν την αγορά αλλά και τους νόμους. Ο κος Βαλασσάς είπε ότι << αυτό το πραγματοποιούν με πολλούς τρόπους όπως ξένα περιοδικά, συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις είτε ως εκθέτες είτε ως επισκέπτες

για να πάρουμε ερεθίσματα και ταξίδια στο εξωτερικό σε μηλοπαραγωγικές περιοχές, Επίσης ενημερωνόμαστε για την παγκόσμια παραγωγή προκειμένου να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τον ανταγωνισμό και να διαμορφώσουμε την τιμή >>. Ο κος Πολίτης είπε ότι παρακολουθούν τις εξελίξεις και διαδικτυακά. Στη συνέχεια θέλησα να μάθω ποια είναι η σχέση του συνεταιρισμού με τα μέλη και ο κος Βαλασσάς απάντησε ότι η σχέση είναι άψογη. Ο κος Πολίτης επισήμανε ότι ως προς το επικοινωνιακό τομέα λίγο υστερούνε και αυτό οφείλεται ότι είναι ένας συνεταιρισμός που έχει οκτακόσια μέλη. Το λόγο πήρε πάλι ο κος Βαλασσάς για να προσθέσει ότι είναι 800 μέλη με διαφορετικές αντιλήψεις, διαφορετική ηλικία, άλλοι είναι μεγάλοι παραγωγοί, άλλοι μικροί και συνεχίζει ο κος Πολίτης άλλοι είναι γνώστες της τεχνολογίας και άλλοι όχι οπότε όλα αυτά εμποδίζουν την επικοινωνία. Στο σημείο αυτό τους ρώτησα αν προσέρχονται στις ΓΣ ή στις συναντήσεις που γίνονται. Το λόγο πήρε ο πρόεδρος του συνεταιρισμού ο κος Κράββαρης λέγοντας ότι τελευταία υπάρχει μία αδράνεια, μία αποστασιοποίηση. Τότε τους ρώτησα που το αποδίδουν αυτό; Όλοι απάντησαν ότι υπάρχει υψισυχασμός λόγω της εμπιστοσύνης και του σωστού τρόπου διοίκησης. Στο σημείο αυτό ζήτησα να μου περιγράψουν την πορεία των μελών από την αρχή της λειτουργίας του συνεταιρισμού.

Τον λόγο πήρε ο κος Πολίτης λέγοντας ότι ο συνεταιρισμός ξεκίνησε το 1916 με 200 μέλη και μέχρι το Β' Παγκόσμιο πόλεμο έφτασε τα 380. Την δεκαετία του '50 ωστόσο παρατηρείται μία μαζική αποχώρηση υγείων κυρίως οικονομικά παραγωγών με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος να διαλυθεί. Στην δεκαετία του '70 αριθμούσε περίπου 150 μέλη ενώ στη δεκαετία του '80 παρατηρείται μία σαφής ανάπτυξη με τα μέλη να φτάνουν τα 450 λόγω της δημιουργίας των ψυγείων. Ο κος Βαλασσάς πρόσθεσε ότι η αύξηση των μελών οφείλεται επίσης και στη φιλοσυνεταιριστική πολιτική της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ. Ο κος Πολίτης συμφώνησε και συνέχισε λέγοντας ότι τη δεκαετία του '90 τα μέλη του συνεταιρισμού έφτασαν τα 650 και σήμερα μαζί με την περιοχή του Πουρίου και της Μακρυράχης φτάνουν τα 835.

Στη μεταβατική ερώτηση ποια είναι τα κίνητρα που δίνει ο συνεταιρισμός στα μέλη ο κος Βαλασσάς απάντησε ότι << η όλη οργάνωση και λειτουργία του συνεταιρισμού είναι αυτό που προσελκύει τα άτομα >>. Στη συνέχεια έκανα την ερώτηση αν οι νέοι αγρότες θέλουν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού και όλοι οι συμμετέχοντες απάντησαν θετικά με τον κος Βαλασσά να τονίζει ότι οι <<νέοι γίνονται αγρότες χάρη στο συνεταιρισμό >>.

Στη συνέχεια και φτάνοντας στο τέλος της δεύτερης ενότητας των ερωτήσεων θέλησα να μάθω τι σημαίνει για αυτούς να εργάζονται σε μία επιχείρηση με τόσες διακρίσεις. Ο κος Πολίτης απάντησε ότι << πολλές φορές η φήμη του συνεταιρισμού ξεπερνά και εμάς. Πραγματικά είμαστε περήφανοι >>. Ο κος Σαμαράς συμφώνησε και πρόσθεσε ότι <<νιώθουμε μία υποχρέωση και ευθύνη απέναντι στους δικούς μας και μας δίνει δύναμη να συνεχίσουμε >>. Με αφορμή τις τιμητικές διακρίσεις που έχει λάβει ο συνεταιρισμός ρώτησα τη σημασία της επώνυμης ετικέτας για τον συνεταιρισμό. Ο κος Κράββαρης και ο κος Βαλασσάς είπαν ότι είναι τεράστια. Ο κος Βαλασσάς συνέχισε λέγοντας ότι << η σημασία της είναι τόσο μεγάλη που μπορεί να χωρίσει την ιστορία του συνεταιρισμού σε πριν και μετά ετικέτα. Εμπορικά ήταν τομή. Έκανε το μήλο αναγνωρίσιμο έδωσε ταυτότητα στο προϊόν και μας επέτρεψε να το διαφημίσουμε >>. Στην τελευταία ερώτηση της ενότητας αυτής εστίασα στις ενέργειες που γίνονται για την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα. Όλοι απάντησαν ότι ο συνεταιρισμός είναι σε ένα διαρκή αγώνα. Ο κος Βαλασσάς είπε ότι η ετικέτα και το Π.Ο.Π ήταν μία ενέργεια αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό. Ο κος Πολίτης ανέφερε τον επικοινωνιακό αγώνα και ο κος Βαλασσάς ενέργειες ουσίας όπως είναι οι κανόνες ποιότητας και παραγωγής και η παρακολούθηση των καταναλωτών. Πριν περάσω στην τρίτη ενότητα πρόβαλα ένα βίντεο που αφορούσε τον αγροτουρισμό και εξέφρασα την απορία αν ο Συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' έχει τη δυνατότητα αυτή. Το λόγο πήρε ο κος Κράββαρης ο οποίος είπε ότι υπάρχει αυτή η δυνατότητα γιατί υπάρχουν κατάλληλα χωράφια, Ο κος Πολίτης επισήμανε ότι είναι πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί γιατί οι αγροί αυτοί είναι μακριά από τις εγκαταστάσεις του συνεταιρισμού. Στην τελευταία ενότητα που αφορά τις προκλήσεις ζήτησα από τους συμμετέχοντες να μου περιγράψουν την επίδραση της πανδημίας covid-19, της πληθωριστικής κρίσης και του ουκρανικού πολέμου. Ο κος Βαλασσάς είπε ότι κατά την περίοδο της πανδημίας και συγκεκριμένα του lock down παρατηρήθηκε μεγάλη κατανάλωση και αυτό ευνόησε το συνεταιρισμό. Το ουκρανικό πρόβλημα δημιουργεί πολλά προβλήματα. Ο κος Πολίτης και ο κος Σαμαράς αναφέραν την αύξηση εξόδων. Ο κος Βαλασσάς εξήγησε ότι έχουν ακριβίνει τα υλικά συσκευασίας, τα μεταφορικά, τα λιπάσματα

Στη μεταβατική ερώτηση ποιες είναι οι ενέργειες που κάνει ο συνεταιρισμός για να το αντιμετωπίσει ο κος Βαλασσάς είπε ότι προσπαθούν να συγκρατήσουν τις τιμές για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν το εξωτερικό που φέτος έχουν μεγάλες ποσότητες παραγωγής.

Στη συνέχεια ζήτησα να μου περιγράψουν τον έλεγχο του κόστους παραγωγής και ενέργειας και ο κος Πολίτης ανέφερε ότι << από το 2019 κάναμε ενέργειες ότι αφορά το ενεργειακό κομμάτι για να παράγει ο συνεταιρισμός δικό του ρεύμα για την κάλυψη των αναγκών του εργοστασίου. Δυστυχώς εδώ στο Πήλιο δεν μπορούν να τοποθετηθούν φωτοβολταϊκά, Παράλληλα προέκυψαν κάποιες άλλες ανάγκες και προτεραιότητες οπότε δεν καταφέραμε να προχωρήσουμε το θέμα. Ωστόσο συνέχεια γίνεται έλεγχος κόστους για οποιαδήποτε ενέργεια >>. Όλοι συμφώνησαν με τα λόγια του κ. Πολίτη. Η επόμενη ερώτηση αφορούσε τους κινδύνους λειτουργίας της διεθνούς αγοράς και ο κος Κράββαρης είπε ότι αυτό που μας προβληματίζει είναι οι μεγάλες ποσότητες παραγωγής του εξωτερικού και οι τιμές στην παγκόσμια αγορά. Ο κος Βαλασσάς πρόσθεσε ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι πολιτικές καταστάσεις των χωρών είναι σοβαροί κίνδυνοι. Πλησιάζοντας στο τέλος της συζήτησης ρώτησα ποιες είναι οι σχέσεις της συνεταιριστική οργάνωσης με τους τοπικούς φορείς. Ο κος Κράββαρης, ο κος Πολίτης και ο κος Βαλασσάς είπαν ότι οι σχέσεις είναι άριστες. Ο κος Βαλασσάς πρόσθεσε ότι οι σχέσεις είναι πολύ καλές τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Ο κος Πολίτης είπε ότι << ποτέ δεν είχαμε πρόβλημα γιατί εφαρμόζουμε τη νομοθεσία >>. Ο κος Βαλασσάς θέλησε προτού προχωρήσω στην επόμενη ερώτηση να αναφέρει ότι << είμαστε τόσο σωστοί και τυπικοί στην τήρηση της νομοθεσίας που όταν γίνεται έλεγχος από την ευρωπαϊκή κοινότητα η πολιτεία τους παραπέμπει σε εμάς >>. Τέλος ζήτησα να μου πουν ποιοι είναι οι στόχοι του συνεταιρισμού για την επόμενη δεκαετία. Ο κος Βαλασσάς είπε << αν και είμαστε σε μία περίοδο που όλα είναι ρευστά ωστόσο θα ήθελα να πω ότι στα άμεσα σχέδιά μας είναι να ολοκληρώσουμε τις υποδομές μας, να μπούμε στην μεταποίηση, να ενσωματώσουμε περισσότερες περιοχές του Πηλίου και να διατηρήσουμε την ποιότητα των προϊόντων και την κορυφαία θέση μας. Ο κος Πολίτης είπε ότι << αυτό είναι και το πιο δύσκολο , να παραμείνουμε στην κορυφή >> με τους κ. Σαμαρά και κ. Κράββαρη να συμφωνούν απόλυτα. Στη συνέχεια ρώτησα αν θέλουνε κάτι να προσθέσουν και μου απάντησαν ότι ήταν καλυμμένοι. Τους ευχαρίστησα για την άψογη συνεργασία τους και για την προθυμία να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις.

5.4.2 Αποτελέσματα Ομάδας Εστίασης 'Ζαγορίν' FOCUSGROUP-1

Αποτυπώνοντας τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η

πρώτη ομάδα εστίασης μπορεί να χαρακτηριστεί από οικειότητα, αμεσότητα και αλληλεπίδραση. Τα μέλη απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις και έκαναν διάλογο δίνοντας τη δυνατότητα να συλλεχθούν πληροφορίες που θα οδηγήσουν στην εξαγωγή συμπερασμάτων σε σχέση με το ζήτημα που πραγματεύεται η εργασία. Στην πρώτη θεματική ενότητα των ερωτήσεων που αφορά τον ρόλο του συνεταιρισμού στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι ο συνεταιρισμός αποτελεί τον στυλοβάτη της οικονομίας στην περιοχή παρέχοντας θέσεις εργασίας ενώ παράλληλα λειτουργεί και ως πρεσβευτής αυξάνοντας το κύρος του ονόματος της Ζαγοράς. Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την ικανοποίησή τους από τον συνεταιρισμό και σύμφωνα με απάντηση που έδωσε ο κος Βαλασσάς σε ερώτηση που αφορούσε την παραγωγή μεταποιητικών προϊόντων μήλου και κάστανου, φαίνεται να είναι ο επόμενος στόχος του.

Στη δεύτερη ενότητα σχετικά με τη μακροβιότητα του συνεταιρισμού οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι καθοριστικό ρόλο παίζει το καταστατικό, οι κανόνες του, η οργάνωση και η διοίκηση του συνεταιρισμού γεγονός που ταυτίζεται με την άποψη της αμερικανίδας πολιτειολόγου Έλινορ Όστρομ, ότι η συνεργασία ξεκινά από τη βάση και δεν επιβάλλεται από την κορυφή. (Έλινορ Όστρομ, 2002) Σε ερώτηση που αφορούσε τις συνεργασίες του συνεταιρισμού με άλλους συνεταιρισμούς ο κος Κράβαρης και ο κος Βαλασσάς είπαν ότι υπάρχουν συνεργασίες αλλά όχι εμπορικές. Κατόπιν τα μέλη της ομάδας ρωτήθηκαν για τις σχέσεις των μελών με το συνεταιρισμό και όλοι απάντησαν ότι είναι άριστες με τον κο Πολίτη να επισημαίνει ότι ο συνεταιρισμός υστερεί λίγο στο επικοινωνιακό κομμάτι, λόγω του μεγάλου μεγέθους του, καθώς έχει 835 μέλη. Στην ερώτηση ποια είναι τα κίνητρα που δίνει ο συνεταιρισμός στα μέλη του ο κος Βαλασσάς είπε ότι η όλη λειτουργία του συνεταιρισμού. Φτάνοντας στο τέλος της δεύτερης ενότητας των ερωτήσεων θέλησα να μάθω ποια είναι η σημασία της ετικέτας για τον συνεταιρισμό. Όλοι απάντησαν ομόφωνα ότι είναι τεράστια. Σχετικά με τις τιμητικές διακρίσεις που έχει ο συνεταιρισμός και οι τέσσερις δήλωσαν ότι νιώθουν περήφανοι αλλά παράλληλα νιώθουν ευθύνη και υποχρέωση. Στην τελευταία ερώτηση της ενότητας αυτής που αφορούσε τις ενέργειες που γίνονται για την ανταγωνιστικότητα ο κος Πολίτης τόνισε ότι ο συνεταιρισμός βρίσκεται σε ένα επικοινωνιακό αγώνα. Η τελευταία ενότητα αφορούσε τις προκλήσεις των τελευταίων ετών

οι οποίες επηρέασαν άλλοτε θετικά όπως η πανδημία και άλλοτε αρνητικά όπως η οικονομική κρίση και ο πόλεμος στην Ουκρανία τον συνεταιρισμό.. Στην ερώτηση σχετικά με τις σχέσεις του συνεταιρισμού με τους τοπικούς φορείς όλοι οι συμμετέχοντες διαβεβαίωσαν ότι είναι άψογες καθώς τηρούν πιστά τη νομοθεσία. Τέλος ζήτησα από τους συμμετέχοντες να μου πουν ποιοι είναι οι στόχοι της συνεταιριστικής οργάνωσης για την επόμενη δεκαετία και όλα τα μέλη απάντησαν ότι στόχος τους είναι να εξελιχθεί ακόμη περισσότερο ο συνεταιρισμός και να παραμείνει στην κορυφή.

5.5 Ομάδα Εστίασης Καταναλωτών (Focusgroup-2)

Η δεύτερη ομάδα του focusgroup αφορά τους πολίτες- καταναλωτές οι οποίοι είναι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής που εδρεύει ο συνεταιρισμός Ζαγορίν. Οι συμμετέχοντες κωδικοποιήθηκαν ως Μηλίου, Φιρικού, Καστανίου, Κερασίου και Αχλαδίου. Η επιλογή των επωνύμων προέκυψε από τα προϊόντα που εμπορεύεται ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς 'Ζαγορίν'. Παρακάτω παραθέτονται πληροφορίες για το προφίλ κάθε συμμετέχοντα στη πενταμελή ομάδα.

Μηλίου 33 ετών. Απόφοιτος Λυκείου, ιδιωτικός υπάλληλος
Φιρικού 53 ετών, Απόφοιτος Λυκείου, ιδιωτικός υπάλληλος
Καστανίου 47 ετών, Αποφοιτος Λυκείου, ελεύθερος επαγγελματίας
Κερασίου 55 ετών, Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, Μαθηματικός -Παραγωγός Οπωρολαχανικών
Αχλαδίου 24 ετών, Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, Φοιτητής στο τμήμα Μηχανολόγων-Μηχανικών

Πίνακας 2: Το προφίλ των μελών Focusgroup-2

Επίσης για την εκλογή των προσώπων λήφθηκε υπόψη η ικανότητα που διαθέτουν να μιλήσουν ανοικτά. Οι συμμετέχοντες έδειξαν ωριμότητα και ευδιάθετοι για την συμμετοχή τους στην έρευνα. Τα άτομα της πενταμελούς ομάδας γνωρίζονται όλα μεταξύ τους οπότε δεν χρειάζεται να προηγηθεί διαδικασία γνωριμίας. Η μορφή της συζήτησης θα είναι υπό μορφή ανοικτού διαλόγου όπου ο καθένας θα μπορεί να εκφράσει ελεύθερα τη γνώμη του.

Το μέρος που θα διεξαχθεί η συζήτηση επιλέχθηκε από την ερευνήτρια. Στη συνέχεια εστάλησαν γραπτές προσκλήσεις σε κάθε μέλος της ομάδας, όπου αναγραφόταν το θέμα της εργασίας και το ψευδώνυμο του κάθε ατόμου καθώς και η ημερομηνία συνάντησης η οποία αποφασίστηκε από κοινού. Στην αίθουσα εκτός από τους συμμετέχοντες που έχουν καθίσει αντικριστά παρευρίσκεται και η πρακτικογράφος της ομάδας με σκοπό να κρατήσει τα πρακτικά της συζήτησης. Στο παράρτημα 4 παρατίθενται τα ερωτήματα που έγιναν προς τους συμμετέχοντες της ομάδας αυτής.

5.5.1 Η Ροή της Συζήτησης

Οικονομική ανάπτυξη Η συζήτηση ξεκινά με ευχαριστίες που ανταποκρίθηκαν στην πρότασή μου και ένα βίντεο για να τους εισάγω στη συζήτηση. Η πρώτη θεματική ενότητα της ομαδικής συζήτησης αφορά το ρόλο του συνεταιρισμού στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Προκειμένου να κάνουμε μία εισαγωγή στο θέμα εξετάζουμε την σημασία του συνεταιρισμού. Το λόγο πήρε αρχικά ο Φιρικόου λέγοντας ότι << είναι ένωση ατόμων προκειμένου να επιτύχουν καλύτερο αποτέλεσμα στον επαγγελματικό τομέα>>. Ο Μηλίου συμφώνησε με τον Φιρικόου και πρόσθεσε ότι << ένας συνεταιρισμός γίνεται για να μπορούν οι άνθρωποι να διεκδικήσουν πιο αποτελεσματικά κάποια δικαιώματα ή να ικανοποιήσουν κάποιες ανάγκες τους >>. Ο Κερασίου δήλωσε ότι << είναι ένωση προσώπων που στοχεύει στην ικανοποίηση προσδοκιών και αναγκών των ανθρώπων στην περιοχή στην οποία δραστηριοποιείται αν ωστόσο εξασφαλίζεται η σωστή λειτουργία του γιατί πολλοί συνεταιρισμοί δεν το καταφέρνουν αυτό >>.

Ο 'Καστανίου' συμφώνησε με τον 'Κερασίου' και πρόσθεσε ότι << οι άνθρωποι συνεταιρίζονται για να επιτύχουν όλοι μαζί καλύτερο αποτέλεσμα είτε αφορά το επάγγελμά τους είτε την κοινωνία τους καθώς λόγω της οικονομικής κρίσης το κράτος έχει αποδυναμωθεί σε κάποιους τομείς >>. Ο Αχλαδίου πήρε το λόγο και είπε ότι κύριως στόχος της συνεργασίας είναι οι άνθρωποι να πετύχουν κάποιο κέρδος. Στη συνέχεια ρώτησα ποιους συνεταιρισμούς γνωρίζουν και ο Κερασίου απάντησε τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Αγκιάλου. ο Αχλαδίου είπε τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Ζαγοράς 'Ζαγορίν', ο Φιρικόου τη γαλακτοβιομηχανία ΕΒΟΛ, ο Καστανίου το Συνεταιρισμό ΘΕΣγη, και ο Μηλίου ανέφερε

τον συνεταιρισμό 'ΣΥΦΘΕ' που είναι ο Συνεταιρισμός Φαρμακοποιών Θεσσαλίας. Στη συνέχεια η συζήτηση επικεντρώνεται στο συνεταιρισμό 'Ζαγορίν'. Στη μεταβατική ερώτηση ποιο είναι το στοιχείο που κάνει το συνεταιρισμό 'Ζαγορίν' ανθεκτικό, ο 'Κερασίου' απάντησε η συλλογικότητα και η υπευθυνότητα των μελών και το γεγονός ότι παρακολουθεί προσεκτικά και ενημερώνεται για τις εξελίξεις στην αγορά. Ο 'Φιρικού' είπε η συνεργατικότητα και η αναζήτηση καινοτόμων πρακτικών στην καλλιέργεια των προϊόντων>>. Ο Καστανίου συμφώνησε απόλυτα με τον Φιρικού. Ο Μηλίου είπε ότι σημαντικό ρόλο για την ανθεκτικότητα του συνεταιρισμού διαδραματίζει η οργάνωσή του και η διοίκηση . Ο Αχλαδίου δήλωσε ότι << όλα αυτά είναι πολύ σωστά >> αλλά θέλησε να επισημάνει ότι γι' αυτόν ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που εξασφαλίζει την ανθεκτικότητα του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν' είναι το γεγονός ότι δεν βασίζεται σε κρατικές χρηματοδοτήσεις αποφεύγοντας με τον τρόπο αυτό την δυσκαμψία και τα εμπόδια από τις εκάστοτε κυβερνητικές πολιτικές.

Στη μεταβατική ερώτηση τι σημαίνει τοπική ανάπτυξη, ο Μηλίου δήλωσε << ότι υπάρχει τοπική ανάπτυξη όταν οι επιχειρήσεις και οι τοπικές αρχές καταφέρνουν μέσω της συνεργασίας να επιτύχουν όχι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά αποτελέσματα >>. Ο Αχλαδίου δήλωσε ότι << τοπική ανάπτυξη υπάρχει όταν προσφέρονται νέες ευκαιρίες απασχόλησης και μια ευρύτερη γκάμα επιλογών και ευκαιριών για τη βελτίωση του τρόπου ζωής των ανθρώπων μιας κοινότητας >>, Ο Φιρικού συμφωνεί με τον Αχλαδίου ενώ ο Καστανίου πρόσθεσε λέγοντας << ότι τοπική ανάπτυξη είναι όταν υπάρχει ευημερία στην τοπική κοινωνία >>. Ο Κερασίου πρόσθεσε ότι << η ευημερία θα έρθει αν η τοπική κοινωνία έχει γνώση της σωστής διαχείρισης των πόρων της και όταν πραγματικά υπάρχει η διάθεση των κατοίκων μιας κοινωνίας να αναλάβουν πρωτοβουλία για δράση >>. Στην ερώτηση αν συμβάλλει ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' στην τοπική ανάπτυξη η απάντηση ήταν θετική και από τους πέντε συμμετέχοντες. Ο Κερασίου δήλωσε ότι προσφέρει κάτι πολύ σημαντικό που είναι η εργασιακή απασχόληση και όλοι κούνησαν καταφατικά το κεφάλι τους. Ο Αχλαδίου πήρε το λόγο και είπε ότι έχει καταφέρει να κρατήσει τους ανθρώπους στη Ζαγορά σε μια εποχή που εμείς οι νέοι αναζητούμε εργασία στα μεγάλα αστικά κέντρα >>. Ο 'Φιρικού' δήλωσε ότι << ο συνεταιρισμός έχει φέρει την ευημερία στην περιοχή.

Οι νέες θέσεις εργασίας, τα κεφάλαιά του που επενδύονται στην περιφέρεια, η στήριξη στους αγρότες και η ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού και του τουρισμού αποδεικνύουν το ρόλο του στην τοπική ανάπτυξη >>. Ο Μηλίου τόνισε ότι ο συνεταιρισμός συμβάλλει με το καλύτερο δυνατό τρόπο στην αξιοποίηση των τοπικών πόρων και στην ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας με τις γύρω περιοχές όπως συμβαίνει με τις περιοχές της Μακρυράχης και του Πουρίου. Στην συνέχεια ρώτησα αν γνωρίζουν παραδείγματα που δείχνουν το ρόλο του συνεταιρισμού στην τοπική ανάπτυξη ο Αχλαδίου απάντησε ότι επενδύει τα κεφάλαιά του στην τοπική κοινότητα. Ο Κερασίου είπε ότι προσφέρει εργασία όλο το χρόνο..

Ο Καστανίου είπε ότι έχει αλλάξει όλο το κοινωνικό και οικονομικό σύστημα διευρύνοντας τις εμπορικές συναλλαγές. Ο Φιρικίου είπε ότι συμβάλλει στην πολιτιστική παράδοση και στην ανάπτυξη του τουρισμού. Ο Μηλίου είπε ότι η κοινότητα έχει αποκτήσει μία διαφορετική κουλτούρα, ένα διαφορετικό τρόπο ζωής.

Στην ερώτηση αν υπάρχει διαφορά μεταξύ προσωπικής και περιφερειακής ευημερίας ο 'Μηλίου' απάντησε ότι <<προσωπική ευημερία αφορά το άτομο ενώ η περιφερειακή ευημερία αφορά την ευημερία της τοπικής κοινότητας >>. Ο Αχλαδίου είπε ότι προσωπική ευημερία είναι << η ευζωία και η άνετη διαβίωση που βιώνει κάποιος μόνος του ενώ η περιφερειακή ευημερία αφορά μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται από ισότητα και θέλει να πετύχει κοινωνική και οικολογική πρόοδο >>. Ο Φιρικίου στη ερώτηση για τη συνεισφορά του συνεταιρισμού Ζαγορίν στη κοινωνία απάντησε ότι <<Ο συνεταιρισμός θεωρώ ότι εξορισμού έχει βαρύ ιδεολογικό στοιχείο καθώς μεταλαμπαδεύει τις αρχές του στην κοινωνία. Η αλλοβοήθεια μεταξύ τους και η αναγνώριση ότι όλοι δουλεύουν για ένα κοινό σκοπό έχει επιφέρει κοινωνική συνοχή. Ο Κερασίου πήρε το λόγο και είπε ότι << έχει διαμορφώσει μία διαφορετική νοοτροπία στον τρόπο ζωής για τους κατοίκους σε σχέση με εμάς που ζούμε στην πόλη. Ο Αχλαδίου χαμογέλασε λέγοντας ότι εμείς δεν έχουμε καμία σχέση. Εμείς κοιτάμε μόνο τον εαυτό μας. Πριν προλάβει να τελειώσει ο Αχλαδίου ο Καστανίου είπε << είμαστε και πόσες χιλιάδες κόσμος. Μέσα σε χιλιάδες κόσμο είναι πολύ δύσκολο να πετύχεις τέτοια ενότητα >>.

Στη συνέχεια απευθύνθηκα στον Καστανίου για να μου απαντήσει αν ο Συνεταιρισμός Ζαγορίν συμβάλλει στην ευημερία της περιοχής και μου απάντησε <<φυσικά ναι >> όπως και οι υπόλοιποι. Το λόγο πήρε ο Μηλίου λέγοντας ότι << οι κάτοικοι όλοι είναι συσπειρωμένοι, ζουν αρμονικά χάρη στο συνεταιρισμό >>.

Ο Φιρικόου τόνισε ότι << δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο συνεταιρισμός Ζαγορίν προσφέρει προσωπική και κοινωνική ευημερία. Έχει καταφέρει κατ'επίσημον πολύ δύσκολο τις μέρες μας. Να δημιουργήσει μία κοινωνία πρότυπο>>.

Κοινωνική ανάπτυξη. Στο δεύτερο μέρος η συζήτηση επικεντρώθηκε στην επίδραση του συνεταιρισμού στην κοινωνία. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε αν ο συνεταιρισμός συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και ο Αχλαδίου απάντησε ότι <<φυσικά συμβάλλει >>.

Ο Κερασίου πήρε το λόγο και είπε ότι <<ο συνεταιρισμός συσπειρώνει τον κόσμο τον κάνει ένα για να μπορέσουν να επιτύχουν τον σκοπό τους>>. <<Μα αυτό είναι ο συνεταιρισμός>> είπε ο Μηλίου. Να υπάρχει αλληλεγγύη, αλληλοϋποστήριξη για να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που προκύπτουν πιο αποτελεσματικά>>. Ο Καστανίου πρόσθεσε ότι ο συνεταιρισμός θέτει κάποιους κανόνες και λειτουργεί με αρχές όπως ισότητα μεταξύ των μελών και τη δημοκρατία. Αυτές οι αρχές είναι καθοριστικές για την εξομάλυνση αντιθέσεων, προστριβών και ανταγωνιστικών διαθέσεων μεταξύ των ανθρώπων.

Στη μεταβατική ερώτηση αν γνωρίζουν δράσεις του συνεταιρισμού που είναι συμβατές με τη συνεταιριστικότητα ο Φιρικόου απάντησε ότι γνωρίζει ότι ο συνεταιρισμός Ζαγορίν συμμετέχει σε δράσεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και δράσεις που αφορούν την προώθηση φρούτων και λαχανικών στο σχολείο. Ο Μηλίου ανέφερε την έντυπη έκδοση 'μηλά-ει η συνεργασία' με σκοπό να αναδείξει στους μαθητές αξίες όπως τη συλλογικότητα, τη φιλία και την ενότητα. Ο Κερασίου είπε ότι είχε ακούσει για μία δράση που αφορούσε την εθελοντική αιμοδοσία. Ο Αχλαδίου ανέφερε ότι κάθε χρόνο γίνεται η γιορτή του μήλου που προσελκύει εκατοντάδες επισκέπτες.

Στη συνέχεια επικεντρώθηκαν σε δράσεις που έχει κάνει ο συνεταιρισμός Ζαγορίν κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης και ο Καστανίου είπε ότι σίγουρα έχει συμμετάσχει σε δράσεις που αφορούν την καταπολέμηση της φτώχειας, Ο Κερασίου ανέφερε ότι έχει μοιράσει μήλα σε σχολεία και σίγουρα και σε άλλες δομές. Ο Φιρικόου πιστεύει ότι ο Συνεταιρισμός Ζαγορίν ακολούθησε μία τιμολογιακή πολιτική που βοήθησε να διατηρηθούν οι τιμές των μήλων σε λογική τιμή ώστε οι καταναλωτές να συνεχίζουν να αγοράζουν τα μήλα του συνεταιρισμού.

Η τελευταία ερώτηση της ενότητας αυτής αφορούσε τι συνέβει στα δύο τελευταία χρόνια της πανδημίας. Απευθύνθηκα στον Καστανίου ο οποίος καλλιεργεί οπωροκηπευτικά και είπε ότι υπήρχε μία τάση ο κόσμος να καταναλώνει περισσότερα προϊόντα γενικώς. Ο Φιρικόυ τότε είπε ότι πολλές επιχειρήσεις το εκμεταλλεύτηκαν και αύξησαν τις τιμές. Ευτυχώς ο συνεταιρισμός Ζαγορίν διατήρησε τις τιμές του. Ο Αχλαδίου είπε ότι << έτσι κράτησε και τους πελάτες >>.

Αποτίμηση Έχοντας φτάσει στην τελευταία ενότητα των ερωτήσεων τους ζήτησα να μου πουν ποιες είναι οι προσδοκίες τους από τον συνεταιρισμό. Το λόγο πήρε ο Μηλίου και είπε ότι θέλει να κυκλοφορήσει προϊόντα από μήλο.. Ο Καστανίου συμφώνησε κουνώντας το κεφάλι του και ο Φιρικόυ είπε ότι πρέπει να εξελίσσεται για να αντέξει τον ανταγωνισμό. Ο Κερασίου είπε να επενδύσει στην εξοικονόμηση ενέργειας. Ο Αχλαδίου περιμένει να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο.

Στη μεταβατική ερώτηση αν μπορούν να σκεφτούν την περιοχή χωρίς τον συνεταιρισμό η απάντηση ήταν αρνητική από όλους. Ο Αχλαδίου πήρε πρώτος το λόγο και είπε ότι αυτό θα ήταν μία πλήρη καταστροφή όχι μόνο για την Ζαγορά αλλά και την ευρύτερη περιοχή. Όλοι οι κάτοικοι ζουν από τον συνεταιρισμό. Ο Καστανίου πρόσθεσε ότι οι παραγωγοί θα έχαναν την ασφάλεια που προσφέρει ο συνεταιρισμός όχι μόνο ως προς την πώληση της παραγωγής τους αλλά και ως προς τις παροχές. <<Ο συνεταιρισμός δίνει ζωή. Αποτελεί την κινητήρια δύναμη της περιοχής. Η περιοχή έχει ταυτιστεί με τον συνεταιρισμό. Πώς είναι δυνατό να υπάρξει χωρίς αυτόν;>> αναρωτήθηκε ο Μηλίου. Ο Κερασίου είπε ότι θα χαθεί η κοινωνική συνοχή γιατί ο καθένας θα δρα ξεχωριστά. Θα εισαχθεί ο ανταγωνισμός μέσα στην κοινωνία. Ο Φιρικόυ ήταν απόλυτος και δήλωσε ότι δεν θέλει καν να το σκεφτεί γιατί πολλοί θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την περιοχή.

Προχώρησα τη συζήτηση ρωτώντας αν γνωρίζουν ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία του συνεταιρισμού. Ο Κερασίου είπε ότι θα εστιάσει στα 106 χρόνια αδιάλλειπτης λειτουργίας. Ο Φιρικόυ είπε ότι << αν δεν κάνω λάθος πρέπει να έχει μέλη πάνω από επτακόσια >>. Ο Καστανίου ανέφερε ότι ο συνεταιρισμός έχει τη δυνατότητα να αποθηκεύει μέχρι και 10.000 τόνους παραγωγής. Ο Αχλαδίου είπε ότι σημαντικό γι' αυτόν είναι η κοινωνική συνοχή που

ο συνεταιρισμός έχει φέρει στην τοπική κοινωνία και την έχει μεταβάλλει σε μία κοινωνία πρότυπο.

Στη μεταβατική ερώτηση αν μπορούν να συγκρίνουν τον συνεταιρισμό Ζαγορίν με άλλους συνεταιρισμούς κανένας από τους συμμετέχοντες δεν απάντησε θετικά. Μάλιστα ο Μηλίου είπε ότι <<είναι αδύνατο να συγκρίνω ένα συνεταιρισμό με τόσα χρόνια επιτυχημένης λειτουργίας >>. Ο Καστανίου συμφώνησε με τον Μηλίου λέγοντας ότι << δεν γνωρίζω κάποιον συνεταιρισμό με τόσο μεγάλη επίδραση στην κοινωνία που δραστηριοποιείται >>. Ο Φιρικόου είπε ότι << εφόσον αποτελεί πρότυπο για άλλους συνεταιρισμούς δεν μπορώ να τον συγκρίνω >> και οι άλλοι δύο συμμετέχοντες συμφώνησαν.

Η επόμενη μεταβατική ερώτηση σχετίζεται με το κατά πόσο ο τρόπος διοίκησης και οργάνωσης του συνεταιρισμού συμβάλλει στη δημοκρατική λειτουργία της περιοχής. Ο Κερασίου απάντησε ότι ο συνεταιρισμός είναι μία δημοκρατική οργάνωση, Τα μέλη του είναι αυτά που διαμορφώνουν την πολιτική που ακολουθεί. Ο Μηλίου είπε ότι τα μέλη έχουν συνηθίσει να λειτουργούν κατά αυτό τον τρόπο οπότε αυτό επηρεάζει και τη λειτουργία της περιοχής. Ο Αχλαδίου δήλωσε ότι συμφωνεί και πρόσθεσε ότι μέσα στον συνεταιρισμό όλοι είναι ίσοι, Ο Φιρικόου είπε ότι ο τρόπος με τον οποίο συμμετέχουν στο κεφάλαιο τα μέλη και ο τρόπος λήψης των αποφάσεων που πραγματοποιούνται με δημοκρατικές μεθόδους, επηρεάζουν και τη λειτουργία της τοπικής κοινωνίας. Ο Καστανίου είπε ότι εφόσον οι άνθρωποι μαθαίνουν να λειτουργούν έτσι το μεταφέρουν και στην κοινωνία.

Καθώς φτάνουμε προς το τέλος της συζήτησης τους ρώτησα αν τους επηρεάζει το αρνητικό κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα για το πώς αντιμετωπίζει τον συνεταιρισμό οι συμμετέχοντες προβληματίστηκαν. Ο Μηλίου είπε ότι η αλήθεια είναι ότι δεν υπάρχουν και οι ευνοϊκότερες συνθήκες στην Ελλάδα. Ο Καστανίου είπε ότι δεν υπάρχει υποστήριξη τόσο υλικά όσο και ηθικά. Ο Φιρικόου διαφώνησε με τον Καστανίου και είπε ότι τελευταία έχουν γίνει προσπάθειες από την πολιτεία για να ενισχύσουν τους συνεταιρισμούς. Ο Κερασίου είπε ότι αναγνωρίζει αυτό αλλά δεν παύει ένα μεγάλο ποσοστό συνεταιρισμών να είναι προβληματικοί. Απευθύνθηκα στον πιο νέο της ομάδας τον Αχλαδίου καθώς ήθελα να δω ποια ήταν η άποψή του στο θέμα αυτό. Ο Αχλαδίου είπε ότι η ανυπαρξία συνεταιριστικής κουλτούρας συντηρεί το αρνητικό κλίμα συμμετοχής. Προσωπικά δεν με επηρεάζει >>.

Στην τελευταία ερώτηση ήθελα να μου λύσουν την απορία αν θα συμμετείχαν σε συνεταιρισμό ο Κερασίου είπε ότι δεν το έχει σκεφτεί. Ο Φουντουκίου είπε ότι λόγω της

ρευστότητας που επικρατεί γενικώς στην αγορά θα προτιμούσε να μην συμμετάσχει, Ο Αχλαδίου ως πιο νέος διαφώνησε εντελώς και απευθύνθηκε στους δύο προηγούμενους συμμετέχοντες λέγοντας πως κάνουν λάθος. Υποστήριξε ότι << η ρευστότητα αυτή της αγοράς έπρεπε να αποτελεί κίνητρο για να δράσουμε όλοι μαζί και να έχουμε καλύτερο αποτέλεσμα>>. << Συμφωνώ >> είπε ο Μηλίου << αλλά είναι δύσκολο να επενδύσεις σε ένα συνεταιρισμό όταν γνωρίζεις ότι δεν θα έχεις την ανάλογη υποστήριξη από το κράτος. Ο Φιρικόπουλος είπε << κάτω από κάποιες προϋποθέσεις ίσως>>. Τότε τους ρώτησα αν ήταν ο συνεταιρισμός Ζαγοράς. . Στην ερώτηση αυτή όλοι απάντησαν καταφατικά. Ο Κερασίου είπε χαμογελώντας ότι σε ένα τόσο επιτυχημένο συνεταιρισμό όλοι θέλουν να γίνουν μέλη. Τους ρώτησα αν θέλουν να προσθέσουν κάτι άλλο και μου είπαν ότι καλύφθηκαν. Αποχαιρετώ με ένα ακόμα ευχαριστώ για τη συμμετοχή τους και τους ενημερώσα πως όταν ολοκληρωθεί η εργασία θα επικοινωνήσω μαζί τους για να τους παρουσιάσω τα συμπεράσματα της έρευνας. Τα μέλη με αποχαιρέτησαν με χαμόγελο δηλώνοντάς μου ότι αισθάνονται ευχαρίστηση από την εμπειρία συμμετοχής.

...

5.5.2 Αποτελέσματα Έρευνας FOCUSGROUP-2

Αποτυπώνοντας τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η δεύτερη ομάδα εστίασης μπορεί να χαρακτηριστεί από οικειότητα, αμεσότητα και αλληλεπίδραση. Τα μέλη απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις συμφωνώντας και πολλές φορές διαφωνώντας. Οι τοποθετήσεις, ήταν ποικίλες και η αλληλεπίδραση στα μέλη ήταν ισχυρή.

Στην πρώτη θεματική ενότητα σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη όλοι οι συμμετέχοντες όρισαν την έννοια του συνεταιρισμού με τον Καστανίου να εκφράζει αμφιβολία για το συγκεκριμένο εγχείρημα. Αναφέρθηκαν σε διάφορους συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή τους και στη συνέχεια απάντησαν στην ερώτηση που αφορούσε την ανθεκτικότητα του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν'. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες απάντησαν ότι η ανθεκτικότητά του προέρχεται από το εσωτερικό του συνεταιρισμού και συγκεκριμένα από την συνεργατικότητα, την σωστή οργάνωση και διοίκηση και την συνειδητοποίηση των μελών ότι όλοι εργάζονται για ένα κοινό σκοπό με τον Αχλαδίου να προσθέτει ότι βασικό γι' αυτό είναι ότι ο συνεταιρισμός δεν βασίζεται σε κρατικές χρηματοδοτήσεις. Στη συνέχεια στην ερώτηση τι είναι τοπική ανάπτυξη οι περισσότεροι συνέδεσαν τον όρο αυτό με τις θέσεις εργασίας, την σωστή διαχείριση των τοπικών πόρων και την ευημερία. Όλοι οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' συμβάλλει στην προσωπική και κοινωνική ευημερία καθώς έχει μεταλλαπαδεύσει τις αρχές του στην κοινωνία και την έχει μετατρέψει σε μία κοινωνία πρότυπο.

Στη δεύτερη ενότητα σχετικά με τον ρόλο του συνεταιρισμού στην κοινωνική ανάπτυξη όλοι συμφώνησαν ότι ο συνεταιρισμός συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή γιατί στηρίζεται σε αξίες όπως της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας, της ισότητας που έχει ως αποτέλεσμα να εκλείπουν οι αντιθέσεις, οι αντιπαραθέσεις και ο ανταγωνισμός μεταξύ των ανθρώπων. Κατόπιν εστίασαν σε στοχευμένες δράσεις της συνεταιριστικής οργάνωσης που αποβλέπουν στην εμφύσηση των αξιών της συλλογικότητας, της φιλίας, και της ενότητας στη νέα γενιά αλλά και δράσεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και την πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής.

Στην τελευταία ερώτηση της δεύτερης ενότητας που αφορά την περίοδο της πανδημίας covid-19 ο συνεταιρισμός, πιστεύει ο Αχλαδίου, κατάφερε να διατηρήσει τους καταναλωτές χάρη στην ποιότητα και τη σωστή τιμολογισακή πολιτική που ακολούθησε.

Προχωρώντας στην τελευταία ενότητα τα μέλη του focusGroup εξέφρασαν τις προσδοκίες τους από τον συνεταιρισμό. Στην ερώτηση αν μπορούν να σκεφτούν την περιοχή χωρίς τον συνεταιρισμό η απάντηση ήταν αρνητική από όλους. Συγκεκριμένα ο Αχλαδίου δήλωσε ότι αυτό θα είναι μία καταστροφή γιατί θα υπάρχει ανεργία., θα απουσιάσει η κοινωνική συνοχή, θα επικρατήσει η ανασφάλεια και ο ανταγωνισμός και πολλοί νέοι θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την περιοχή. Στην ερώτηση που αφορούσε τα ποιοτικά και ποσοτικά μεγέθη του συνεταιρισμού αναφέρθηκαν οι συμμετέχοντες στον μεγάλο αριθμό των μελών, στη μακροβιότητά του και στο γεγονός ότι η συνεταιριστική οργάνωση έχει δημιουργήσει μία κοινωνία πρότυπο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στην επόμενη ερώτηση οι συμμετέχοντες να αρνηθούν να συγκρίνουν τον συνεταιρισμό Ζαγορίν με άλλο συνεταιρισμό με τον Φιρικό να επισημαίνει ότι ένας συνεταιρισμός που αποτελεί παράδειγμα για άλλους δεν μπορεί να συγκριθεί. Συνεχίζοντας οι συμμετέχοντες κληθήκαν να απαντήσουν ποιος είναι ο ρόλος του συνεταιρισμού στη δημοκρατική λειτουργηπηρεάζονται εκτός από ία της περιοχής. Από τις απαντήσεις διαπίστωσα ότι οι αρχές και οι αξίες του συνεταιρισμού διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την δημοκρατική λειτουργία της περιοχής. Στις δύο τελευταίες ερωτήσεις έμεινα έκπληκτη από το γεγονός ότι ενώ καθόλη τη διάρκεια της συζήτησης οι συμμετέχοντες αναγνώριζαν την σημασία του συνεταιρισμού σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο ωστόσο όταν ρωτήθηκαν αν επηρεάζονται από το αρνητικό κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα σχετικά με τους συνεταιρισμούς, οι περισσότεροι έδειξαν ότι επηρεάζονται εκτός φυσικά από τον Αχλαδίου ο οποίος ως ο πιο νέος υποστήριξε ότι δεν επηρεάζεται Τέλος σε ερώτηση που αφορούσε τη συμμετοχή σε συνεταιρισμό ήταν διστακτικοί λόγω της ρευστότητας των καταστάσεων με τον Αχλαδίου να διαφωνεί λέγοντας ότι η δυσκολία αυτή θα πρέπει να αποτελέσει κίνητρο ώστε οι άνθρωποι να συνεταιριστούν. Όταν τους ρώτησα αν θα συμμετείχαν στο συνεταιρισμό Ζαγοράς τότε όλοι κούνησαν καταφατικά το κεφάλι δεδομένου της πολύχρονης επιτυχίας του και της ασφάλειας που παρέχει. Η συζήτηση έφτασε στο τέλος της, τους ζήτησα αν ήθελαν κάτι να προσθέσουν, μου είπαν ότι ήταν καλυμμένοι και τους ευχαρίστησα θερμά. Τα μέλη με αποχαιρετούν με χαμόγελο δηλώντας

ευχαριστημένοι από την εμπειρία συμμετοχής.

6.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Απέναντι στις προκλήσεις της εποχής η ΚΑΟ βασισμένη πάνω σε στέρεες βάσεις και κατάλληλες αρχές διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον δημοκρατικό και οικολογικό μετασχηματισμό της οικονομίας και της κοινωνίας. Μέσω την εγχειρημάτων της και ιδιαίτερα των συνεταιρισμών προωθείται η αρχή ότι η συλλογική ευημερία είναι αυτή που θα συντελέσει και στην ατομική ευημερία. Πάνω στην αρχή αυτή βασίστηκαν και οι συνεταιρισμοί οι οποίοι ξεκίνησαν από κοινότητες και εξελίχτηκαν σε αυτό που είναι σήμερα. Στην παρούσα εργασία αναλύθηκε μέσω των ομάδων εστίασης η σημασία της ΚΑΟ στην περιφερειακή οικονομία. Πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα και ανάλυση με δύο Focusgroups. Η πρώτη έρευνα έγινε με τη μορφή δομημένης συζήτησης με διδάγματα από ομάδα εστίασης στον Αγροτικό Συνεταιρισμό Ζαγοράς 'ΖΑΓΟΡΙΝ' και η δεύτερη ομάδα εστίασης αφορούσε τους πολίτες-καταναλωτές.

Στην πρώτη περίπτωση, αποτυπώνοντας τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα μέλη του συνεταιρισμού είναι ικανοποιημένοι και περήφανοι που έχουν καταφέρει ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' να ικανοποιήσει τις προσδοκίες τους αλλά να αποτελέσει ένα πυλώνα ανάπτυξης και βασικό πόλο κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας όχι μόνο για την κοινότητα της Ζαγοράς αλλά και για όλη την περιοχή του Ανατολικού Πηλίου. Σε θέματα που αφορούσαν την μακροβιότητα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η συνεταιριστική οργάνωση όλα τα μέλη συμφώνησαν ότι ως φορέας συλλογικότητας και αλληλεγγύης, ο συνεταιρισμός 'Ζαγορίν' συνεχίζει να δίνει ένα αγώνα που έχει ξεκινήσει εδώ και εκατό χρόνια και καταφέρνει να αντισταθεί με επιτυχία απέναντι σε γεγονότα που έχουν σημαδέψει τη νεοελληνική ιστορία όπως παγκόσμιους πολέμους, πραξικοπήματα, οικονομικές κρίσεις, πανδημία και άλλες δύσκολες καταστάσεις επισημαίνοντας παράλληλα ότι η απάντηση σε όλες αυτές τις προκλήσεις και η καθολική επικράτηση του συνεταιρισμού ήταν και είναι η διαφύλαξη της ιδέας του <<συνεταιρίζεσθαι>>.

Μελετώντας τα στοιχεία της δεύτερης ομάδας εστίασης που συγκεντρώθηκαν θα μπορούσε να συμπεραίνει κανείς ότι όλοι οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται την σημασία του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν' τονίζοντας τη συμβολή του στην μείωση της ανεργίας αλλά και στην κοινωνική συνοχή. Ωστόσο παρατηρείται ότι οι συμμετέχοντες είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί σε μία πιθανή συμμετοχή σε συνεταιριστική οργάνωση, εξαιτίας της αντιμετώπισης που έχουν από το κράτος, με εξαίρεση τον συνεταιρισμό 'Ζαγορίν' που διακρίνεται για την επιτυχημένη πορεία του τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Ύστερα από την διεξαγωγή των δύο focusgroup παρατηρείται ότι και στις δύο ομάδες υπάρχουν συγκλίσεις ως προς τον κομβικό ρόλο του αγροτικού συνεταιρισμού Ζαγοράς ο οποίος μέσω των αρχών και των αξιών πάνω στις οποίες βασίζεται διαδραμάτισε και συνεχίζει ακόμη και σήμερα να αποτελεί βασικό πόλο κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας, στοιχείο ένωσης και αλληλεγγύης σε περιόδους κρίσης και σημείο αναφοράς για όλη την περιοχή του Ανατολικού Πηλίου κατατάσσοντάς την ως την πιο ενεργή και δραστήρια περιοχή σε ορεινό και μειονεκτικό όγκο και μετατρέποντάς την παράλληλα σε μία κοινωνία πρότυπο βασιζόμενη στα χέρια και το μυαλό των κατοίκων της.

Σημαντικό ωστόσο είναι ότι η μόνη απόκλιση που παρατηρήθηκε είναι ως προς την συμμετοχή των πολιτών σε ένα συνεταιρισμό, όπου οι περισσότεροι εξέφρασαν την διστακτικότητα τους.

Οι δύο ομάδες εστίασης χαρακτηρίστηκαν από αμεσότητα και οικειότητα. Τα μέλη απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις και παρείχαν σημαντικές πληροφορίες μέσω του διαλόγου.

6.1 Εμπειρία και Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας μου έδωσε τη δυνατότητα να αποκτήσω ουσιαστικές και εξειδικευμένες γνώσεις για τη λειτουργία ενός συνεταιριστικού εγχειρήματος και την επίδρασή του στην κοινωνία. Οι συμμετέχοντες ήταν πρόθυμοι να συμμετάσχουν στη συζήτηση εκφράζοντας τις απόψεις τους και αυτό βοήθησε να κατανοήσω τους προβληματισμούς μου.

Επίσης μέσω των ομάδων εστίασης γνώρισα καλύτερα τον αγροτικό κλάδο και βοήθησε να αναπτύξω την κριτική μου ικανότητα και να αντιληφθώ την σημασία και την

αποτελεσματικότητα του συλλογικού τρόπου οργάνωσης των παραγωγών στις καλλιέργειες, στη διαχείριση και στην εμπορία των προϊόντων τους.

Καθώς το θέμα είναι ανεξάντλητο, ελπίζω η παρούσα εργασία να αποτελέσει έναυσμα για άλλες νέες εργασίες που θα φωτίσουν καινούργιες πτυχές αυτής της πολυδιάστατης Συνεταιριστικής Οργάνωσης. Θα έχει πραγματικά ιδιαίτερο ενδιαφέρον να δούμε την εξέλιξη και την πορεία του συνεταιρισμού στο άμεσο μέλλον σε τομείς που ευελπιστεί να καλύψει καλύτερα.

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο προς μελλοντική έρευνα και που κατά την προσωπική μου εκτίμηση αξίζει να μελετηθεί είναι ο ρόλος των γυναικών και η εξέλιξή του κατά την διάρκεια της λειτουργίας του συνεταιρισμού 'Ζαγορίν' ώστε να αναδειχθεί η συνεισφορά τους.

7.ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αβδελίδης, Π. (1975). *Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα* (4η Έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Αδάμ Σ., Παπαθεοδώρου Χ., (2010), *Κοινωνική Οικονομία και κοινωνικός αποκλεισμός, Μια κριτική προσέγγιση*, Αθήνα, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ

Αδάμ, Σ. (2014). *Οδηγός δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας

Αγροτικός Συνεταιρισμός Ζαγοράς Πηλίου 1916-2016, Ένας αιώνας συνεταιριστικής παράδοσης & αγώνα. 2017, Παλμός, Βόλος

Δουβίτσα, Ι. (2020). Η περίπτωση του Νομού 4673/2020 «αγροτικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις». Η ΑΥΓΗ. https://www.avgi.gr/entheta/enthemata/348668_i-periptosi-toy-nomoy-4673/2020-agrotikoi-synetairismoi-kai-alles

Διεθνής συνεταιριστική συμμαχία - ICA. (2015). Έρευνα για το συνεταιριστικό κεφάλαιο

Ζαϊμάκης Γ., (2011), *Κοινοτική Εργασία και τοπικές κοινωνίες*, Πλέθρον, Αθήνα

Ίσαρη Φ.-Πουρκός (2015), *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας: Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*, Καλλιπος, Αθήνα

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων στις Κοινωνικές Επιστήμες*, 2nd Edition. Αθήνα: Κριτική

Καβουλάκος, Κ., & Γριτζάς, Γ. (2015). *Εναλλακτικοί οικονομικοί και πολιτικοί χώροι* [Ηλεκτρονικό βιβλίο] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/6131>

Γ. Γριτζάς, Κ. Καβουλάκος, (2015). «Μία συζήτηση για τους εναλλακτικούς οικονομικούς και πολιτικούς χώρους», στο: Χώρου Ζητήματα, Θεωρίες και Μεθοδολογίες για το σχεδιασμό και ανάπτυξη, Θεσσαλονίκη: Ζήτη

Έλινορ Όστρομ, (2002), *Η διαχείριση των Κοινών Πόρων*, Καστανιώτη, Αθήνα

Καλιτσούνακης Δ. & Σιδέρης Α. (1950) << Φωνή των Συνεταιρισμών >>

Κιουπκιόλης Αλ.(2014), *Η Κοινωνία των Ισων*, Πόλις

Κλήμης Α.Ν. (1985). *Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα*. Τόμος 1, Εκδόσεις Πιτσιλός

Κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα, Οδηγός για την Κοινωνική Ευρώπη, τεύχος 4,(2013), Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κοντογεώργος Α.& Σεργάκη Π.,(2015)<<Ιστορική εξέλιξη των συνεταιρισμών >>στο Κοντογεώργος Α. & Σεργάκη Π.(2016)

Κατερινάκης Θ., (2019), Πανεπιστημιακές Σημειώσεις FocusGroup ΚΑΟ51

Κοντογεώργος Α. & Σεργάκη Π.,(2015) *Αρχές Διοίκησης Αγροτικών Συνεταιρισμών*, Αθήνα, ΣΕΑΒ, Κάλλιπος

Κωδικοποιημένο καταστατικό του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγοράς Πηλίου

Κυριαζή, Ν. (2002). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Λάμπρος Κ. (1999) << Συνεταιρισμοί και Ανάπτυξη >>, Τρίτη έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω

Μαριάδη Σ., (2012), *Συνεργατισμός, Συνεταιρισμός, Ιστορία, φιλοσοφία, Αποστολή.Η εναλλακτική λύση*

Νικολόπουλος Τ.- Καπογιάννης Δ.(2012), *Εισαγωγή στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, έωρο βήμα μιας δυνατότητας*, Οι εκδόσεις των συναδέλφων

Παπαγεωργίου,2004, *Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία,, Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα, Στ

Κωδικοποιημένο καταστατικό του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζαγοράς 1338/66149/11-3-22

Defourny, J. and Develtere, P. (1999). *The Social Economy: The Worldwide Making of a Third Sector*, Liège: Centre du Economie Sociale, University of Liège.

Dooley, L.M. (2002) *Case study research and theory Building , Advances in Developing Human resources*

Edgar Parnell,2011, *Επαναφύρεση των Συνεταιρισμών*, Στοχαστής

Hammer, D. (2015). *Democratic Governance. The design of governance systems for worker cooperatives*, The ICA Group

Krueger R.A., (1988), *Focus Group A practical Guide For Applied Research*, Sage publications, Inc., USA

Monzon, J. L. and Chaves, R. (2008). “The European social economy: Concept and dimensions of the third sector”, *Annals of Public and Cooperative Economics*,

M.Saundres, P. Lewis και A. Thornhill, *Μέθοδοι έρευνας στις επιχειρήσεις και στην οικονομία*, Δίσιγμα

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Αχιλλέας Κοντογεώργος. «Συνεταιριστική Οικονομία». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/DEAPT147>

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://www.alikakou.gr/gr/el/articles/agrotikoi-synetairismoι-o-neos-nomos-46732020-fek-a-11-3-2020>

<https://www.kathimerini.gr/k/travel/885033/zagora-magnisias-pilioreitiki-archontia-diachroniki-goiteia/>

<http://ikee.lib.auth.gr/record/321360/files/GRI-2020-28594.pdf>

<https://izipen.gr/blog/poiotiki-posotiki/>

<https://www.ypaithros.gr/as-zagoras>

gr.boell.org/el/koinoniki-allileggya-oikonomia-0

eclass.upatras.gr/modules/document/file.php/DEAPT147/1η%20Παρουσιαση%20Εισαγωγή.pdf

https://www.efsyn.gr/oikonomia/gia-kalo/206244_agrotikoi-synetairismoι-i-moni-lysi-gia-ton-protogeni-tomea

<https://travelphoto.gr/%CE%B6%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%80%CE%AE%CE%BB%CE%B9%CE%BF/>

<http://www.opengov.gr/ypaat/?p=1668>

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%96%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AC_%CE%A0%CE%B7%CE%BB%CE%AF%CE%BF%CF%85

https://sbtse.gr/wp-content/uploads/2016/11/meleti2_enothta2.pdf

https://www.thessalia-espα.gr/images/files/2014-2020/4_Parartima_Anaptixiaka.pdf

<https://datanalysis.net/research-design/syntentyxi/>

NOMOI

Νόμος 602/«Περί Συνεταιρισμών» δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 33/24-1-1915

Νόμος 921/1979 «Περί Γεωργικών Συνεταιρισμών». Δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 125/12-6-1979

Νόμος 1541/85 «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 68/A 18-4-85A 149/10-9-93

Νόμος 2169-93 «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α' 149/10-9-93

Νόμος 4015/11 «Συλλογικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις», δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α'210/21-9-11

Νόμος 4384/16 <<Αγροτικοί Συνεταιρισμοί Γενικές Διατάξεις>>, δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α'78/26-4-2016

Νόμος 2810/2000 <<Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις >> δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚΑ'61/9.3.2000

Νόμος 4673/20 <<Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις>> δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α'52 11-3-2020

Νόμος 4430/16 <<Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και Ανάπτυξη των Φορέων της>> δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α'205/31-10-16

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - ΑΙΤΗΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Βόλος, 13/12/2022

Θέμα: Συμμετοχή σε Μεταπτυχιακή έρευνα Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου-Καρανάσιου Χριστίνα-Διπλωματική εργασία

Ονομάζομαι Καρανάσιου Χριστίνα, είμαι τελειόφοιτη στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) με τίτλο σπουδών Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ΚΑΟ) και εκπονώ την διπλωματική μου διατριβή με τίτλο:

ΚΑΟ και Περιφερειακή Οικονομία: Κοινωνικο-οικονομικός Αντίκτυπος και Προκλήσεις στην Περίπτωση του Αγροτικού Συνεταιρισμού “ ΖΑΓΟΡΙΝ” στη Ζαγορά Πηλίου

και επιβλέποντα το μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ Δρ. Θεόδωρο Κατερινάκη, μέλος ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Drexel (Philadelphia, Pennsylvania, ΗΠΑ).

Η διπλωματική διατριβή μου ασχολείται με την επίδραση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τοπική κοινωνία. Η διατριβή ερευνά τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο της λειτουργίας του Αγροτικού Συνεταιρισμού “ΖΑΓΟΡΙΝ” και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει στη σημερινή εποχή.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθήσουμε είναι το Focus Group, με δύο ομάδες συζήτησης. Η πρώτη ομάδα θα αποτελείται από μέλη του συνεταιρισμού που έχουν άμεση εμπλοκή με το συγκεκριμένο εγχείρημα και η δεύτερη από καταναλωτές. Η εκτιμώμενη διάρκεια της κάθε συνάντησης εκτιμάται στα 90 λεπτά.

Η έρευνα συμμορφώνεται με τον κώδικα ηθικής και δεοντολογίας του ΕΑΠ (https://www.eap.gr/images/stories/pdf/kodikas_deontologias.pdf), με απόλυτο σεβασμό στην εμπιστευτικότητα των πληροφοριών και με καθολική προστασία της ανωνυμίας μέσω λειτουργικών ψευδονύμων. Επίσης οι συμμετέχοντες, εάν το επιθυμούν, θα έχουν πρόσβαση στο ερευνητικό τμήμα της διπλωματικής και δεν θα γίνει καμία αναφορά στο όνομα του συνεταιρισμού, ούτε και στα ονόματα των συμμετεχόντων. Η εργασία μετά την παρουσίαση θα κατατεθεί στη Βιβλιοθήκη του ΕΑΠ.

Οι συναντήσεις θα πραγματοποιηθούν σε χώρο που θα οριστεί από τα μέλη, θα ηχογραφηθούν με τη συναίνεση των μελών με μοναδικό σκοπό την καταγραφή των συζητήσεων σε μία φόρμα, που θα βοηθήσει την βέλτιστη δόμηση της έρευνας, την ακριβής αποτύπωσή της και την τοποθέτηση της μέσα στην διπλωματική μου εργασία. Αν δεν είναι επιθυμητή η ηχογράφηση, θα καταγραφούν σχετικές σημειώσεις. Γνωρίζοντας την μακροχρόνια επιτυχημένη πορεία σας, την ηγετική σας θέση στην αγορά που δραστηριοποιήστε, το σύγχρονο εταιρικό προφίλ διακυβέρνησης σας, αλλά και το μεγάλο ενδιαφέρον σας για καινοτόμες δράσεις και διαρκή αριστεία, κρίνω ότι η έρευνα περίπτωσης του συνεταιρισμού “Ζαγορίν” θεωρείται απολύτως σημαντική για την διπλωματική μου έρευνα.

Είμαι στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση χρειαστείτε και ελπίζω να συναινέσετε στο παρόν αίτημά μου.

Με εκτίμηση, Χριστίνα Καρανάσιου (τηλέφωνο επικοινωνίας 69xxxxxxxx)

Ο επιβλέπων καθηγητής είναι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επικοινωνία Δρ. Θεόδωρος Κατερινάκης (τηλέφωνο επικοινωνίας 69xxxxxxxx)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ FOCUSGROUP-2

Προς:.....

Βόλος / /2022

Θέμα:

Αγαπητ.....(Το ψευδώνυμό σας στην ομαδική συζήτηση είναι.....)

Ονομάζομαι Καρανάσιου Χριστίνα, είμαι φοιτήτρια στο τμήμα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Πατρών και πραγματοποιώ τη διπλωματική μου εργασία.

Η διπλωματική διατριβή μου ασχολείται με την επίδραση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τοπική κοινωνία. Η διατριβή ερευνά τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο της λειτουργίας του Αγροτικού Συνεταιρισμού “ΖΑΓΟΡΙΝ” και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει στη σημερινή εποχή.

Ως μεθοδολογία έρευνας θα χρησιμοποιηθεί η δημιουργία ετερογενούς ομάδας εστίασης (Focus Group) 4 . ατόμων αποτελούμενο από πολίτες-καταναλωτές. Τα άτομα του Focusgroup θα συμμετέχουν σε ανοικτό διάλογο με βάση εισαγωγικές με ερωτήσεις και ερωτήσεις κλειδιά. Που θα τεθούν στη συζήτηση.

Ο επιβλέπων καθηγητής της εργασίας μου είναι ο κ. Κατερινάκης Θεόδωρος (693X XXX XXX)

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση βρίσκομαι στη διάθεσή σας.

Με εκτίμηση
Καρανάσιου Χριστίνα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

1η Θεματική ενότητα ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εισαγωγική ερώτηση

Με ποιους τρόπους η παρουσία του συνεταιρισμού συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής; (στην απασχόληση, στα μεγέθη των συναλλαγών, στη συνοχή της κοινωνίας, στη βελτίωση της νοοτροπίας των ανθρώπων)

Συμπληρωματική ερώτηση

Η συμβολή αυτή αποτελεί σκοπό του συνεταιρισμού ή είναι απλό μέρος της κοινωνικής του ευθύνης;

Μεταβατική ερώτηση

Μπορείτε να περιγράψετε την εξωστρέφεια του συνεταιρισμού σε επίπεδο προγραμμάτων που συμμετέχει; (Ευρωπαϊκά, εκπαιδευτικά)

Μεταβατική ερώτηση

Πιστεύεται ότι υπάρχει δυνατότητα συνεργειών μεταξύ πρωτογενούς τομέα και θεματικού τουρισμού;

Συμπληρωματική ερώτηση

Έχετε κάποιο ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση;

Μεταβατική ερώτηση

Πώς λειτουργεί ο συνεταιρισμός στην οικονομική αλυσίδα;

Μεταβατική ερώτηση

Πιστεύετε ότι η εμπλοκή σας με τον συνεταιρισμό προάγει τους επαγγελματικούς σας στόχους; Θυμάστε με ποιες προσδοκίες ξεκινήσατε;

Ερώτηση κλεισίματος

Η δημιουργία προϊόντων μεταποίησης του μήλου είναι στα άμεσα σχέδιά σας;

2η θεματική ενότητα

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΑ

Εισαγωγική ερώτηση

Ποιοι παράγοντες συνέβαλλαν στη μακροβιότητα του συνεταιρισμού;

Μεταβατικά ερωτήματα

Ποια είναι τα κριτήρια επιτυχίας που εσείς καθορίζεται ως διοίκηση;

Μεταβατική ερώτηση

Υπάρχει συνεργασία με άλλους συνεταιρισμούς; (είτε στην Ελλάδα είτε στην Ευρώπη)

Συμπληρωματική

Υπάρχουν στρατηγικές συνεργασίας;

Μεταβατική ερώτηση

Μπορείτε να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο παρακολουθείτε την λειτουργία της αγοράς, του νομικού πλαισίου -Ευρωπαϊκών οδηγιών-προτιμήσεων σε επίπεδο Ελλάδας και Ευρώπης;

Συμπληρωματική ερώτηση

Πόσο σημαντικό είναι αυτό για εσάς;

Μεταβατική ερώτηση

Ποια είναι η σχέση του συνεταιρισμού με τα μέλη του;

Συμπληρωματική

Μπορείτε να περιγράψετε την πορεία των μελών του συνεταιρισμού ιστορικά;

Μεταβατική ερώτηση

Ποια είναι τα κίνητρα που δίνει ο συνεταιρισμός στους παραγωγούς (και στις οικογένειές τους) για να γίνουν μέλη του;

Συμπληρωματική ερώτηση

Υπάρχει ενδιαφέρον από την πλευρά των νέων αγροτών να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού;

Μεταβατική ερώτηση

Η εταιρεία έχει στην κατοχή της τιμητικές διακρίσεις. Τι σημαίνει για εσάς να εργάζεστε σε μία επιχείρηση με αυτές τις βραβεύσεις;

Συμπληρωματική ερώτηση

Ποια είναι η σημασία της επώνυμης ετικέτας (ΖΑΓΟΡΙΑ) που διαθέτει η εταιρεία;

Ερώτηση κλεισίματος

Έχετε προγραμματίσει ενέργειες για την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα;

3η θεματική ενότητα ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Εισαγωγική ερώτηση

Μπορείτε να περιγράψετε την επίδραση της πανδημίας, της πληθωριστικής έξαρσης και του πολέμου στην Ουκρανία;

Μεταβατική ερώτηση

Μπορείτε να δώσετε παραδείγματα προσαρμογής που υιοθετήσατε για την αντιμετώπιση αυτών των συνθηκών;

Μεταβατική ερώτηση

Μπορείτε να περιγράψετε το σχέδιο ελέγχου κόστους (παραγωγής, ενέργειας) και αντιμετώπισης της οικονομικής αβεβαιότητας;

Μεταβατική ερώτηση

Ποιοι είναι οι κίνδυνοι λειτουργίας της διεθνούς αγοράς για τους οποίους προβληματίζεστε;

Μεταβατική ερώτηση

Ποιο είναι το επίπεδο συνεργασίας με τους τοπικούς φορείς ως προς την εφαρμογή νομοθεσίας και κανονισμών;

Συμπληρωματική ερώτηση

Μπορείτε να περιγράψετε τις σχέσεις σας σε επίπεδο εφαρμογής νομοθεσίας;

Ερωτήσεις κλεισίματος

Α) Μπορείτε να περιγράψετε τους στόχους του συνεταιρισμού για την επόμενη δεκαετία;

Β) Θέλετε κάτι άλλο να προσθέσετε;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ Β' FOCUSGROUP

1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εισαγωγική ερώτηση

Ποια είναι η σημασία του συνεταιρισμού;

Συμπληρωματική ερώτηση

Ποιοι συνεταιρισμοί σας έρχονται στο μυαλό;

Μεταβατική ερώτηση

Ένας από τους μακροβιότερους συνεταιρισμούς της περιοχής αλλά και του ελλαδικού χώρου είναι ο Συνεταιρισμός Ζαγορίν. Ποιο είναι πιστεύετε το στοιχείο που τον κάνει ανθεκτικό; Το θεωρείτε επιτυχημένο; Με ποια κριτήρια;

Μεταβατική ερώτηση

Τι σημαίνει για εσάς τοπική ανάπτυξη;

Συμπληρωματική ερώτηση

Πιστεύετε ότι ο συνεταιρισμός συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη;

Συμπληρωματική ερώτηση

Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα που δείχνουν τον ρόλο;

Ερώτηση κλεισίματος

Πώς αντιλαμβάνεστε την επίδραση του συνεταιρισμού στην ευημερία της περιοχής;

Συμπληρωματική ερώτηση

Υπάρχει διαφορά προσωπικής και περιφερειακής ευημερίας;

**2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

Εισαγωγική ερώτηση

Θεωρείται ότι η λειτουργία του συνεταιρισμού συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και πώς;

Μεταβατική ερώτηση

Γνωρίζετε δράσεις του συνεταιρισμού που είναι συμβατές με τη συνεταιριστικότητα;

Ερωτήσεις κλεισίματος

Α) Γνωρίζετε δράσεις του συνεταιρισμού κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης;

Β) Τι συνέβει κατά την διάρκεια των δύο ετών της πανδημίας

**3η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ**

Εισαγωγική ερώτηση

Ποοες είναι οι προσδοκίες σας από τον συνεταιρισμό στην περιοχή;

Μεταβατική ερώτηση

Μπορείτε να σκεφτείτε την περιοχή χωρίς αυτόν;

Μεταβατική ερώτηση

Υπάρχουν ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία του συνεταιρισμού;

Μεταβατική ερώτηση

Μπορείτε να συγκρίνετε τον συνεταιρισμό Ζαγορίν με άλλους συνεταιρισμούς;

Μεταβατική ερώτηση

Ο τρόπος διοίκησης και οργάνωσης του συνεταιρισμού πιστεύετε ότι συμβάλλουν στη δημοκρατική λειτουργία της περιοχής;

Μεταβατική ερώτηση

Σας επηρεάζει το αρνητικό κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα για το πώς αντιμετωπίζει τον συνεταιρισμό;

Ερώτηση κλεισίματος

Θα θέλατε να είστε μέλη του συνεταιρισμού;

Εχετε κάτι άλλο να προσθέσετε;

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.

*Καρανάσιου Χριστίνα, ΚΑΟ και Περιφερειακή Οικονομία:
Κοινωνικο-οικονομικός Αντίκτυπος και Προκλήσεις στην
Περίπτωση του Συνεταιρισμού 'ΖΑΓΟΡΙΝ' στη Ζαγορά Πηλίου*